

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره ششم - سال چهارم

۱۳۸۲ - ۱۳۸۳

تاریخ چاپ ۱۳۸۲/۸/۱۰

شماره ترتیب چاپ ۲۰۷۹

شماره چاپ سابقه

شماره دفتر ثبت ۷۴۱

طرح فوریتی

طرح خدمت نظام وظیفه عمومی

یک فوریت این طرح در جلسه روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۲/۸/۶ به تصویب رسید.

امنیت ملی و سیاست خارجی

کمیسیونهای ارجاعی

آموزش و تحقیقات، اجتماعی، اقتصادی، بهداشت و درمان، صنایع و معادن،
فرهنگی، قضایی و حقوقی، کشاورزی، آب و منابع طبیعی

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

نظام وظیفه با وجود آنکه در ظاهر تنها با جوانان ذکور جامعه ارتباط دارد، اما دامنه آثار آن تمام خانوارها و ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روانی جامعه ایران را دربر می‌گیرد. نخستین قانون نظام وظیفه اجباری نزدیک به هشتاد سال پیش به تصویب رسیده و با وجود ایجاد تغییراتی در برخی از مواد آن و تدوین قانون جدیدی در اثناء جنگ تحمیلی، کماکان ساختار آن و ویژگی‌های اولیه حفظ شده است. اما ایجاد فناوری‌های پیشرفته در برخی تجهیزات و تسلیحات نظامی، توجه به ارتقاء توان دفاعی کشور و اهمیت بهربرداری بهینه از نیروهای متخصص و تحصیلکرده کشور و ترغیب آنها به ادامه تحصیل و کمک به ایجاد آسایش خاطر در خانواده‌ها، ضرورت تصویب قانون جدیدی برای نظام وظیفه منطبق با این خصوصیات و تحولات ملی و منطقه‌ای را مسلم و قطعی کرده است. لذا امضاءکنندگان این طرح در راستای تأمین اصول و اهداف فوق و عملی شدن اصول یکصد و چهل و سوم (۱۴۳) و یکصد و چهل و چهارم (۱۴۴) و... قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، طرح خدمت وظیفه عمومی را برای طی تشریفات قانونی تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌نمایند.

سیدطاهر موسوی - حسن قشقایی - علی تقی‌زاده - سیدمنصور کشفی - پیمان عاشوری - غلاممحمد جهان‌دیده - عبدالغفور ایران‌نژاد - عباسعلی اللهیاری - محسن ترکاشوند - میرطاهر موسوی - غلامحسین برزگر - مجید انصاری - علیرضا محجوب -

ابوالقاسم سرحدی زاده - محمد پیران - محمدرضا خباز - جهانبخش محبی نیا -
 بهاءالدین ادب - مصطفی محمدی - حمیده عدالت - فاطمه حقیقت جو - فاطمه راکمی -
 سید ولی .. توکلی - محمد قمی - علی قنبری - عبدالرحمن تاج الدین - غلامرضا
 گرزین - الیاس حضرتی - قدرت .. علیخانی - جلیل سازگار نژاد - ولی .. شجاع پوریان -
 ذبیح .. صفایی - عیسی قلی احمدی نیا - خلیل آقایی - سیدحسین هاشمی - سیدمهدی
 طباطبائی - طاهره رضازاده - رجب رحمانی - سیدهادی خامنه ای - الهه کولایی - فاطمه
 خاتمی - حسن سبحانی - احمد پورنجانی - محسن صفایی فراهانی - اعظم ناصر پور -
 جمیله کدیور - مهرانگیز مروتی - علاءالدین بروجردی - محمدرضا سعیدی - محمد
 شاهی عربلو - احمد شیرزاد - اکرم مصوری منش - سیدعلی اکبر محتشمی - محمد
 نسیمی پور - محسن آرمین - غلامحسین تکفلی - سیدحسین سرعشی - سهیلا
 جلودارزاده - محمدحسین خلیلی اردکانی - وحیده علانی طالقانی

طرح خدمت نظام و وظیفه عمومی

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و مال
 و ناموس مردم، وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه، کلیه اتباع
 ذکور دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام خدمت مقرر در این قانون هستند و هیچ
 فرد مشمول خدمت و وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحه در این قانون نمی توان از خدمت
 معاف کرد.

ماده ۲- هر فرد ذکور ایرانی از اول فروردین ماه سالی که طی آن سال وارد سن نوزده سالگی می شود مشمول مقررات خدمت و وظیفه عمومی خواهد شد.

ماده ۳- سازمانهای وظیفه عمومی مکلف به رعایت مندرجات اولین شناسنامه مشمولان و افراد تحت تکفل آنان بوده و هر نوع تغییر، اصلاح، تکمیل و الحاق در مندرجات شناسنامه مشمولان و افراد تحت تکفل آنان از سوی هر مرجعی، در رسیدگی به وضع مشمولیت مشمولان معتبر نخواهد بود.

تبصره - تغییر سن بر مبنای ماده واحده قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲ فقط در باره خود مشمولان معتبر است.

ماده ۴- مدت خدمت و وظیفه عمومی تا پایان چهل و پنج سال تمام و مراحل آن به شرح زیر است:

الف - دوره ضرورت، هجده ماه.

ب - دوره احتیاط، تا پایان سی سال تمام.

ج - دوره ذخیره، اول تا پایان سی و هشت سال تمام.

د - دوره ذخیره دوم، تا پایان چهل و پنج سال تمام.

تبصره ۱- در زمان صلح به پیشنهاد شورای عالی امنیت ملی و تأیید فرماندهی کل قوا می توان دوره ضرورت را به کمتر از هجده ماه تقلیل داد.

تبصره ۲- در زمان جنگ و بسیج نیروها با تصویب شورای عالی امنیت ملی و تأیید فرماندهی کل قوا خدمت دوره ضرورت برای کلیه مشمولان حداکثر به دو سال و سقف

سنی ادوار احتیاط و ذخیره اول و دوم به ترتیب به سنین سی و پنج سال و چهل و پنج سال و پنجاه و پنج سال تمام قابل افزایش است.

ماده ۵ - مشمولان خدمت وظیفه به ترتیب زیر برای انجام خدمت دوره ضرورت و فراگیری آموزش نظامی اعزام می شوند:

الف - مشمولان دیپلم و پایین تر از آن باید حداکثر تا سن سی سال تمام جهت انجام خدمت دوره ضرورت به مراکز آموزشی اعزام گردند تا پس از فراگیری آموزش های نظامی بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروهای مسلح انجام دهند.

ب - کلیه مشمولان دانش آموخته فوق دیپلم و بالاتر در صورتی که از نظر جسمی و روانی بلامانع تشخیص داده شوند حداکثر به مدت سه ماه جهت فراگیری آموزش های نظامی و سازماندهی در نیروی احتیاط به مراکز آموزشی نیروهای مسلح اعزام می شوند.
تبصره - مفاد بند (الف) این ماده نسبت به مشمولانی مجری است که از اول فروردین ماه سال ۱۳۸۲ به خدمت اعزام شوند.

ماده ۶ - ستاد کل نیروهای مسلح در ارتباط با سهمیه بندی مشمولان وظایف زیر را برعهده دارد:

الف - تعیین ترتیب تقدم و سهمیه بندی سالانه مشمولان دیپلم و پایین تر در هر یک از نیروهای نظامی.

ب - تعیین تعداد سهمیه هر یک از نیروهای نظامی برای سازماندهی دانش آموختگان فوق دیپلم و بالاتر در نیروی احتیاط.

تبصره ۱ - تعیین تعداد سهمیه هر یک از نیروهای نظامی از مشمولان آماده به خدمت

در مراکز و وظیفه عمومی در هر ماه یا هر دوره اعزام بر مبنای سهمیه اعلام شده از سوی ستاد کل نیروهای مسلح به وسیله کمیسیونی انجام خواهد شد که از نمایندگان نیروهای نظامی و به ریاست رئیس سازمان وظیفه عمومی کشور تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲- واگذاری فردی یا جمعی مشمول یا سرباز برای انجام خدمت در خارج از نیروهای مسلح و استفاده از آنها به عنوان گماشته، راننده شخصی و نظایر این‌ها ممنوع است.

ماده ۷- براساس ضوابطی که توسط ستاد کل نیروهای مسلح تعیین می‌گردد ممکن است مهلت اعزام مشمولان حداکثر تا یک سال به تعویق افتد.

ماده ۸- انجام امور زیر در مورد مشمولان خدمت و وظیفه عمومی مستلزم ارائه مدرکی دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از مراکز و وظیفه عمومی است و فتوکی مدرک ارائه شده از جمله منضمات ضروری پرونده متشکله است:

الف- شرکت در آزمایش‌های رانندگی و اخذ گواهینامه.

ب- دریافت هرگونه وام از بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی و دولتی و کمکهای کشاورزی و صنعتی و دامداری از طریق وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و وابسته به آنها و نهادهای عمومی غیردولتی.

ج- نامزد شدن برای انتخابات مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان، ریاست جمهوری، شوراهای اسلامی و انجمن‌های صنفی.

د- تحویل اصل گواهینامه یا پایان‌نامه دوره‌های تحصیلی دیپلم و بالاتر از وزارتخانه‌های مربوط.

ه- ثبت نام در آموزشگاههای آزاد فنی و حرفه‌ای که گواهینامه آنها برای اشتغال در

سطح داخلی و خارج از کشور رسمی و معتبر است.

و - صدور پروانه کسب موقت یا دائم و کارت پیمانه و اجازه اشتغال و عضویت در شرکتهای تعاونی و خصوصی.

ز - ثبت هرگونه نقل و انتقال غیرقهری اموال به طور مستقیم و غیرمستقیم در دفاتر اسناد رسمی.

ح - دریافت مستمری از سازمان تأمین اجتماعی، سازمان بازنشستگی و سایر صندوقهای بازنشستگی.

ط - استخدام به هر صورت (رسمی، پیمانی و خرید خدمت) در وزارتخانهها، مؤسسات و شرکتهای دولتی، تعاونی و خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی.

تبصره ۱ - در مواردی که ضرورت یا عسر و حرج ایجاب کند که معاملات مشمول ثبت گردد، مانند اموال مشترک که ثبت نکردن آن موجب زیان مالی بر شرکای دیگر گردد، ثبت اموال مشمول بلامانع است. تشخیص موضوع به عهده محاکم صالحه است.

تبصره ۲ - اشتغال به کار مشمولان با برگ معافیت موقت یا دفترچه آماده به خدمت در نهادهای و مؤسسات دولتی عمومی و خصوصی فقط در مدت اعتبار آنها بلامانع است.

تبصره ۳ - تعیین مدارک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت و ارزش و اعتبار ارائه هر یک از آنها از لحاظ انجام قسمتی یا تمام امور موضوع این ماده بر عهده آیین نامه اجرایی بوده و سایر اموری که در دیگر قوانین منوط به روشن شدن وضعیت خدمتی مشمول است، به قوت خود باقی است.

ماده ۹ - کارگران شاغل در وزارتخانهها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و خصوصی که برای انجام خدمت دوره ضرورت اعزام می شوند از نظر اشتغال به کار مجدد مشمول

مقررات قانون کار هستند.

تبصره - کارگرانی که در زمان اعزام به خدمت سربازی بیمه بیکاری دریافت می کنند در دوران خدمت، ضمن دریافت حقوق سربازی، حقوق بیمه بیکاری را نیز باریکایت قانون بیمه بیکاری کماکان از همان محل دریافت خواهند کرد.

ماده ۱۰ - مشمولانی که با طی دوره دانشکده ها و آموزشگاههای نظامی یا انتظامی برای خدمت در کادر ثابت استخدام شوند مدت تحصیل آنها جزء خدمت دوره ضرورت محاسبه می گردد و اگر مدت تحصیلی از هجده ماه کمتر باشد از دوره خدمت آنان به نسبت کسری خدمت تا هجده ماه جزء خدمت دوره ضرورت محسوب می شود.

تبصره ۱ - آن عده از محصلان مراکز آموزشی مذکور که قبل از نیل به درجه، مستعفی یا اخراج شوند دوره ضرورت را بدون احتساب مدت قبلی انجام خواهند داد و در صورت لغو دوره تحصیل محصلان به علت بیماری، مدت تحصیل چیز خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد.

تبصره ۲ - مستخدمانی که با تحصیل در دانشگاههای نظامی یا انتظامی یا با هزینه نیروهای مسلح در مؤسسات آموزش عالی کشور، فوق دیپلم و بالاتر یا معادل آنها شناخته شوند، در بدو استخدام باید متعهد گردند دو برابر ایام تحصیل در نیروی مربوط خدمت کنند.

ماده ۱۱ - با سپردن تعهد پیمانی برای انجام پنج سال خدمت نظامی یا شش سال خدمت کارمندی، جذب و استخدام مشمولان و سربازان بلامانع است. طی دوره آموزش نظامی موردنیاز برای کلیه کارکنان پیمانی الزامی است.

تبصره ۱- در صورت نیاز نیروهای مسلح و تمایل افراد مذکور به همکاری پس از پایان دوره تعهد، جذب، ابقا و ترفیعات بعدی آنان تابع مقررات استخدامی نیروهای مسلح خواهد بود.

تبصره ۲- در صورتی که مشمولان مذکور دارای مدرک تحصیلی دیپلم یا پایین‌تر باشند به شرط انجام تعهد، هجده ماه اولیه از خدمت آنان به منزله خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد. چنانچه افراد مذکور قبل از پایان تعهد به هر دلیل از خدمت برکنار یا مستعفی شوند بدون احتساب مدت تعهد انجام شده، خدمت دوره ضرورت را برابر قانون انجام خواهند داد.

ماده ۱۲- کلیه مشمولانی که وارد خدمت نظام وظیفه می‌شوند به خداوند متعال سوگند یاد خواهند کرد که پاسدار قانون اساسی، نظام جمهوری اسلامی ایران و آزادی و استقلال و تمامیت ارضی کشور باشند.

فصل دوم - احضار برای خدمت

ماده ۱۳- به وضع مشمولان خدمت وظیفه عمومی یک سال قبل از اعزام به خدمت مقرر در این قانون یعنی در سالی که مشمولان در آن سال وارد سن نوزده سالگی می‌شوند رسیدگی خواهد شد.

تبصره - دارندگان گواهینامه پیش‌دانشگاهی از نظر انجام خدمت دوره ضرورت یا معافیت از آن با دیپلم‌ها برابر هستند.

ماده ۱۴ - کسانی که به سن نوزده سالگی می‌رسند پس از انتشار آگهی احضار، موظفند برای روشن کردن وضع مشمولیتشان به سازمان وظیفه عمومی محل تولد یا محل اقامت مراجعه و خود را معرفی کنند. مشمولان مقیم خارج از کشور باید به نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت خود و در صورت نبودن آن به نزدیک‌ترین نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مراجعه کنند.

ماده ۱۵ - اداره ثبت احوال هر محل مکلف است صورت اسامی متولدین ذکور و زنده شهرستان یا بخش‌های حوزه مأموریت خود را که در سال بعد باید به وضع مشمولیت آنان رسیدگی شود به تفکیک در سه نسخه تهیه و تا اول آذرماه هر سال به مراجعی که برای رسیدگی به امر وظیفه عمومی تعیین شده یا خواهد شد تسلیم کند...

تبصره - سازمان ثبت احوال کشور مکلف است اطلاعات رایانه‌ای مورد نیاز و مرتبط با وظیفه عمومی را به صورت رایگان در اختیار سازمان وظیفه عمومی کشور بگذارد.

فصل سوم - رسیدگی

ماده ۱۶ - کلیه سازمانهای رسیدگی کننده به وضع مشمولان در تهران و در هر یک از مراکز استانها و شهرستانها و بخش‌ها زیر نظر سازمان وظیفه عمومی کشور انجام وظیفه خواهند کرد.

تبصره ۱ - رئیس سازمان وظیفه عمومی کشور از نظر سازمانی معاون وزیر کشور بوده و به وسیله وزیر کشور تعیین می‌گردد.

تبصره ۲ - رئیس سازمان وظیفه عمومی کشور موظف است کلیه دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها و اطلاعیه‌هایی را که به نحوی به نظام وظیفه مرتبط باشند و امور اجرایی مربوطه را در شورایی به نام شورای وظیفه عمومی که با شرکت نمایندگان ستاد کل نیروهای مسلح، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دادستان کل کشور زیر نظر رئیس سازمان وظیفه عمومی تشکیل می‌گردد، هماهنگ کند.

تبصره ۳ - حضور نمایندگان هر یک از وزارتخانه‌ها و نهادها و ارگان‌های رسمی دولت و وابسته به دولت با دعوت قبلی، در جلسات شورای وظیفه عمومی الزامی خواهد بود.

ماده ۱۷ - صدور کارت پایان خدمت دوره ضرورت و کارت معافیت برای کلیه مشمولان و همچنین کارت انجام خدمت آموزشی برای دانش‌آموختگان فوق‌دیپلم و بالاتر از وظایف سازمان وظیفه عمومی کشور است.

ماده ۱۸ - نمایندگان کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارج مسؤول اجرای مقررات قانون خدمت وظیفه عمومی نسبت به مشمولان مقیم حوزه‌های مأموریت خود هستند و موظفند به وضع مشمولیت آنان رسیدگی کرده و نتیجه اقدامات را از طریق وزارت امور خارجه به سازمان وظیفه عمومی کشور اعلام دارند.

تبصره ۱ - چگونگی رسیدگی به تقاضای معافیت کفالت، اعطای معافیت تحصیلی و سایر موارد و همچنین ترکیب شوراهای پزشکی از بین ایرانیان مقیم و متعهد به مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تأیید وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور خارجه و کشور خواهد رسید.

تبصره ۲- رسیدگی به وضع مشمولانی که پس از احضار به خدمت طبق مقررات این قانون به طور موقت به خارج از کشور مسافرت می‌کنند و همچنین رسیدگی به وضع مشمولیت فرزندان اعضای هیأت‌های نمایندگی و کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور با سازمانهای وظیفه عمومی داخل کشور است.

ماده ۱۹- فرزندان مأموران ثابت دولت جمهوری اسلامی ایران به شرط آن که غایب نباشند و در حین انجام خدمت دوره ضرورت نباشند با استفاده از تعویق موعد اعزام به خدمت دوره ضرورت تا پایان مأموریت والدین، مجاز هستند بدون سپردن وثیقه از کشور خارج و چنانچه در این مدت در دانشگاههای معتبر خارجی اشتغال به تحصیل یابند از معافیت تحصیلی بهره‌مند شوند.

ماده ۲۰- مشمولانی که برای ادامه تحصیل به خارج از کشور مسافرت می‌کنند پس از ترک تحصیل یا فراغت از تحصیل و همچنین مشمولانی که پس از احضار به خدمت طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون به طور موقت به خارج از کشور مسافرت می‌کنند در پایان مدت تعیین شده باید جهت رسیدگی به وضع مشمولیتشان، خود را به سازمان وظیفه عمومی مربوط در داخل کشور معرفی کنند.

ماده ۲۱- افراد عادی، دیپلم و دانشجو که طبق آیین‌نامه اجرایی با سپردن تعهد سبزامانی یا وثیقه شخصی به طور موقت از کشور خارج می‌شوند چنانچه در تاریخ مقرر باز نگردند و به دانشگاههای خارج راه یابند مدارک تحصیلی آنان به علت تعلق نگرفتن معافیت تحصیلی، مؤثر در وضع مشمولیت نبوده و مبالغ وثیقه آنان که به وسیله تعهد سازمانی یا

پرداخت شخصی تعیین شده است به نفع نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران ضبط خواهد شد.

تبصره - وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی و شورای مدیریت حوزه علمیه و سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، در صورتی می‌توانند تقاضای صدور مجوز خروج موقت از کشور را برای دانشجویان، دانش‌آموزان، طلاب و ورزشکاران کنند که مسافرت آنان ضروری باشد و به جای آنان تعهد مراجعت به موقع بسپارند.

ماده ۲۲ - سازمان وظیفه عمومی کشور با توجه به نیازمندیهای پرسنلی اعلام شده از طرف ستاد کل نیروهای مسلح هزینه رفت کلیه مشمولان اعزامی به دوره آموزشی نیروهای مسلح اعم از ضرورت، احتیاط و ذخیره را پیش‌بینی کرده و در بودجه سالانه خود منظور می‌کند. هزینه بازگشت مشمولان به مبدأ با نیروهای مربوط خواهد بود.

فصل چهارم - معافیت‌ها

ماده ۲۳ - معافیت عبارت است از عدم اعزام مشمول به صورت موقت یا دائم برای انجام خدمت دوره ضرورت براساس مفاد مندرج در این قانون و شامل معافیت‌های تحصیلی، پزشکی و کفالت می‌شود.

تبصره - مشمولان دانش‌آموخته فوق دیپلم و بالاتر در صورتی که واجد شرایط جسمانی نباشند فقط از معافیت پزشکی مقرر در این قانون بهره‌مند خواهند شد.

بخش اول - معافیت تحصیلی

ماده ۲۴ - کلیه افرادی که در حین تحصیل به سن مشمولیت رسیده و طبق برنامه وزارت آموزش و پرورش به طور روزانه یا شبانه در مؤسسات آموزشی تابع وزارت مذکور به تحصیل اشتغال داشته باشند و ارزش تحصیلی آنان با تأیید وزارت آموزش و پرورش دیپلم یا معادل آن شناخته شود می‌توانند تا پایان دوره تحصیلی دیپلم که حداکثر تا سن بیست و یک سال تمام خواهد بود از معافیت تحصیلی استفاده کنند.

تبصره - مضمولان دیپلم که در آخرین فرصت پیش از اعزام هم طبقه‌ها در دوره پیش‌دانشگاهی ثبت‌نام کنند و طبق برنامه وزارت آموزش و پرورش به تحصیل مشغول گردند به مدت دو سال و حداکثر تا سن بیست و سه سال تمام می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده کنند. این معافیت شامل سربازان نخواهد شد.

ماده ۲۵ - ادارات و نواحی و مناطق آموزش و پرورش موظفند به محض این‌که دانش‌آموزی به سن مشمولیت رسید یا پس از اخذ دیپلم به طور پیوسته در دوره پیش‌دانشگاهی یا دوره فوق دیپلم پیوسته شروع به تحصیل کرد، به طور انفرادی وضعیت تحصیلی او را به سازمان وظیفه عمومی مستقر در محل اعلام کنند.

تبصره - گواهی یا کارت اشتغال به تحصیل صادره توسط آموزش و پرورش به منزله برخورداری از معافیت تحصیلی است.

ماده ۲۶ - کلیه افراد ذکور که قبل از سن مشمولیت در دوره‌های تحصیلی حوزه‌های علمیه بنا به تأیید شورای مدیریت حوزه‌های علمیه مشغول به تحصیل شوند تا فراغت از

تحصیل از معافیت تحصیلی برخوردار خواهند بود.

تبصره ۱- طلابی که تحصیلات خود را تا پایان دوره مقدمات انجام دهند همانند دارندگان مدرک تحصیلی دیپلم به خدمت دوره ضرورت اعزام خواهند شد.

تبصره ۲- تحصیل طلاب علوم دینی که دوره مقدمات را طی کرده‌اند، مشروط بر این که براساس گواهی شورای مدیریت حوزه‌های علمیه در شروع دوره تحصیلی بعدی آنها بیش از چهار ماه وقفه ایجاد نشده باشد، پیوسته تلقی می‌شود.

ماده ۲۷- مشمولان دیپلم که دوره سطح یا حداقل شش سال دوره خارج را گذرانده باشند به ترتیب همانند مشمولان لیسانس و دکترا خواهند بود و چنانچه بدون دیپلم دوره‌های مذکور را گذرانده باشند همانند مشمولان فوق دیپلم و فوق لیسانس هستند. طلابی که به درجه اجتهاد نایل گردند دکترا محسوب خواهند شد.

تبصره- گواهی یا کارت اشتغال به تحصیل صادره توسط شورای مدیریت حوزه‌های علمیه در صورتی به منزله برخورداری از معافیت تحصیلی است که اشتغال به تحصیل آنان در سال احضار هم طبقه‌ها به سازمان وظیفه عمومی مربوط گزارش شده باشد.

ماده ۲۸- فرزندان ایرانیان مقیم خارج از کشور و فرزندان مأموران ثابت دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور همچنین کسانی که به طور قانونی تحت کفالت یا ولایت قانونی آنها هستند چنانچه در حین تحصیل در مدارس ایرانی مستقر در خارج از کشور یا در مؤسسات آموزشی کشورهای خارج به سن مشمولیت برسند مشابه مشمولان داخل کشور می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده کنند. ادامه تحصیل آنان مطابق با شرایط مشمولان داخل کشور با تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری یا بهداشت، درمان

و آموزش پزشکی بلامانع خواهد بود.

ماده ۲۹ - دارندگان گواهینامه پیش‌دانشگاهی که با داشتن دفترچه آماده به خدمت یا برگ معافیت موقت یا گواهی اشتغال به خدمت دوره ضرورت در مسابقه ورودی یکی از دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی داخل کشور پذیرفته یا براساس ضوابط عمومی و قانونی دیگری مورد پذیرش دانشگاهها واقع و واجد شرایط ادامه تحصیل باشند، مشروط بر این که دارای غیبت نباشند از معافیت تحصیلی برخوردار خواهند شد.

تبصره - مشمولان دیپلم که طبق برنامه وزارت آموزش و پرورش مجاز به ادامه تحصیل در مقطع فوق دیپلم پیوسته هستند با رعایت شرایط مقرر در این ماده می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده کنند.

ماده ۳۰ - دانش‌آموزان و هنرجویان و دانشجویان و طلاب علوم دینی مشمول به محض ترک تحصیل یا اخراج یا فراغت از تحصیل، چهار ماه مهلت دارند خود را برای انجام خدمات مقرر در این قانون به سازمانهای وظیفه عمومی مربوطه معرفی کنند.

مقامات مسؤول مؤسسات ذی‌ربط مکلفند صورت اسامی این قبیل مشمولان را با ذکر مشخصات کامل و نشانی و رشته تحصیلی به طور انفرادی و بدون تأخیر به سازمان وظیفه عمومی محل ارسال دارند.

تبصره - مشمولانی که با داشتن معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل می‌کنند پس از ترک تحصیل یا فراغ از تحصیل موظفند حداکثر ظرف یک سال خود را به سازمان وظیفه عمومی مربوط در داخل کشور معرفی کنند.

ماده ۳۱ - آئین‌نامه اجرایی مواد این بخش از طرف وزارت‌تسخانه‌های کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور خارجه و با اخذ نظرات شورای مدیریت حوزه علمیه قم تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

بخش دوم - معافیت پزشکی

ماده ۳۲ - مشمولان خدمت وظیفه عمومی از نظر وضع مزاجی و استعداد جسمی و روانی به پنج دسته تقسیم می‌شوند:

- ۱ - مشمولانی که از نظر جسمی و روانی سالم و قادر به انجام خدمت هستند.
- ۲ - مشمولانی که به علت نقص عضو یا ابتلا به بیماری از سلامتی کامل برخوردار نبوده اما قادر به انجام خدمت دوره ضرورت در امور غیررزمی هستند.
- ۳ - مشمولانی که به علت عدم رشد یا ابتلا به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمات مورد نیاز این قانون نیستند.
- ۴ - مشمولانی که به علت عدم رشد یا ابتلا به بیماری به طور دائم قادر به انجام خدمات مقرر در این قانون نیستند.
- ۵ - مشمولانی که به علت نقص عضو شدید یا ابتلا به بیماری جسمی و روانی غیر قابل بهبود به طور دائم قادر به انجام خدمت وظیفه عمومی نیستند.

تبصره - نحوه طبقه‌بندی و طرز معاینه مشمولان و نوع استفاده خدمتی از مشمولان موضوع بند (۲) این ماده و تشکیل شوراهای پزشکی مربوطه به موجب آئین‌نامه نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی خواهد بود که به وسیله ستاد کل نیروهای

- مسلح و وزاره‌تخانه‌های کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با در نظر گرفتن شرایط زمان صلح و جنگ تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

بخش سوم - معافیت کفالت

ماده ۳۳- مضمولان عادی و دیپلم که برای هر یک از کفالت‌های زیر یگانه فرزند یا یگانه نوه یا یگانه برادر شناخته شوند مشروط به این که معافیت تحصیلی نداشته باشند از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می‌گردند.

الف - کفالت برای پدر یا مادری که سن یکی از آنها متجاوز از شصت و پنج سال باشد.

ب - کفالت برای پدری که به تشخیص شورای پزشکی نیاز به مراقبت داشته باشد.

ج - کفالت برای مادر فاقد همسر به شرط فوت شوهر.

د - کفالت به واسطه فوت پدر برای برادری که در زیر سن مشمولیت است.

هـ - کفالت برای جد بالاتر از شصت و پنج سال که فاقد فرزند باشد.

و - کفالت برای جده فاقد همسر و فرزند.

ز - کفالت برای برادری که به تشخیص شورای پزشکی نیاز به مراقبت داشته و فاقد پدر، همسر و فرزند ذکور بالغ باشد.

ح - کفالت برای خواهری که فاقد درآمد مکفی و پدر، همسر و فرزند ذکور بالغ باشد.

تبصره ۱- معاینه کسان مشمول در شورای پزشکی به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود

که توسط مراجع مذکور در تبصره ماده (۳۲) این قانون تهیه و به تصویب می‌رسد. حق

اعتراض به آراء صادره جهت مجایبه مجدد کسان مشمول مطابق مفاد آئین نامه مزبور توسط سازمان رسیدگی کننده محفوظ است.

تبصره ۲- وجود نوه یا برادر بیش از هجده سال دیگری که به علت نقص عضو یا بیماری قادر به مراقبت از مکفول نباشند یا به علت حبس آنان و همچنین حبس پدر که حداقل تا سه سال بعد نمی توانند مراقبت از مکفول را بر عهده داشته باشند، مانع استفاده مشمول از معافیت کفالت نخواهد بود.

هرگاه مدت حبس کمتر از سه سال باشد مشمولان ذی نفع می توانند تا آزادی محبوس از معافیت موقت استفاده کنند و سپس به شرط نداشتن مانع دیگری به خدمت اعزام گردند.

ماده ۳۴- مشمولانی که در اجرای قانون خدمت وظیفه عمومی احضار می شوند چنانچه در تاریخهای معین بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند از معافیت موضوع این بخش محروم خواهند بود. تصمیم گیری برای توجیه ایام غیبت کمتر از یک سال، برای استفاده مشمول از این معافیت بارتیس سازمان وظیفه عمومی کشور است.

ماده ۳۵- مشمولانی که ادعای کفالت می کنند باید مدارک لازم را حداقل شش ماه پیش از اعزام به بخش وظیفه عمومی محل سکونت خود تسلیم کنند. تا اعلام رسمی سازمان ثبت احوال کشور مبنی بر مستند بودن آخرین اطلاعات موجود و مورد نیاز وظیفه عمومی در آن سازمان، تحقیقات لازم نسبت به ادعای کفالت این قبیل مشمولان و اخذ اقرارنامه محضری از دو نفر از بستگان مشمول با سازمان وظیفه عمومی است.

- ماده ۳۶- به وضع مشمولانی که درخواست معافیت کفالت می کنند در مراکز شهرستانها توسط هیأتی مرکب از اشخاص زیر به عنوان هیأت بدوی رسیدگی می شود:
- فرماندار یا نماینده او.
  - رئیس حوزه نظام وظیفه.
  - دادستان یا نماینده او.
  - دو نفر از نمایندگان شورای شهر.

ماده ۳۷- چنانچه تصمیم هیأت بدوی مورد اعتراض ذی نفع قرار گیرد، وی می تواند با مدارک و دلایل مستند حداکثر ظرف ده روز از ابلاغ تصمیم، اعتراض خود را به رئیس حوزه نظام وظیفه شهرستان تسلیم کند. رئیس حوزه نظام وظیفه مربوطه مکلف است پرونده را ظرف حداکثر یک هفته به هیأت تجدیدنظر مستقر در سازمان وظیفه عمومی استان ارسال دارد تا مورد رسیدگی مجدد قرار گیرد.

- ماده ۳۸- هیأت تجدیدنظر استان با شرکت اشخاص زیر تشکیل می شود. تصمیم هیأت تجدیدنظر قطعی و لازم الاجرا است:
- استاندار یا نماینده وی.
  - رئیس حوزه نظام وظیفه استان.
  - رئیس دادرسی استان یا نماینده او.
  - دو نفر از نمایندگان شورای عالی استان.
- هیأت بدوی و تجدیدنظر حداقل با حضور چهار نفر از اعضا تشکیل و تصمیم گیری با اکثریت مطلق آراء خواهد بود.

ماده ۳۹- در مواردی که دلایل کفالت بعد از مهلت مقرر در ماده (۳۵) این قانون یا در حین انجام خدمت حادث شود ذی نفع که عبارت است از مشمول و افراد مدعی تکفل او نمی توانند درخواست کفالت خود را به دلایل و مستندات و از طریق فرماندهان یگان های محل خدمت یا رئیس حوزه نظام و وظیفه به هیأت بدوی ارسال دارند تا در اسرع وقت و خارج از نوبت به وضع مشمول رسیدگی و اتخاذ تصمیم شود.

ماده ۴۰- رئیس حوزه وظیفه عمومی محل اعزام مشمول در صورتی که دلایل و مدارک مثبت ای مبنی بر معاقبت از خدمت در پرونده موجود باشد منی تواند موعده اعزام مشمول را تا سه ماه به تعویق اندازد.

ماده ۴۱- از دو یا سه برادر واجد شرایط اعزام به خدمت، یکی از آنان تا خاتمه خدمت دیگری به شرط نداشتن غیبت، به خدمت دوره ضرورت یا احتیاط اعزام نخواهند شد و ترتیب تقدم در اعزام بر مبنای سن مشمول و در صورت سن برابر بر حسب قرعه یا توافق مشمولین خواهد بود.

ماده ۴۲- مشمولانی که پدر یا مادر یا فرزند یا برادر یا خواهر آنان در راه به ثمر رسیده اند انقلاب اسلامی و استمرار آن شهید یا جانباز (بالاتر از چهل درصد «۴۰٪») یا به مدت بیش از دو سال اسیر یا مفقود الاثر شده یا بشوند و مراتب مورد تأیید نهادهای ذی ربط باشد با رعایت تبصره های ذیل از انجام خدمت دوره ضرورت معاف خواهند شد.

تبصره ۱- به ازای هر شهید یا جانباز یا اسیر یا مفقود الاثر، یک نفر از فرزندان و یک

نفر از برادران بر حسب مورد از معافیت مذکور استفاده می‌کنند.
تبصره ۲- در صورت استفاده هر یک از برادران از معافیت خانواده شاهد، رسیدگی به ادعای معافیت کفالت برادر دیگر بلامانع است.

ماده ۴۳- در مواقع صلح چنانچه به تشخیص وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تعدادی از مشمولان برای یک یا چند دوره، مازاد بر نیاز تشخیص داده شوند با تصویب شورای عالی امنیت ملی و تأیید فرماندهی کل قوا در قبال دریافت وجه از خدمت معاف خواهند شد.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده در رابطه با مبلغ و نحوه اخذ وجه و روش‌های اعمال آن توسط وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل پنجم - آموزش نظامی مشمولان و درجات و حقوق و مزایای آنان

ماده ۴۴- کلیه مشمولان طبق برنامه و مدت آموزشی که از طرف ستاد کل نیروهای مسلح تنظیم می‌گردد دوره آموزش مقدماتی نظامی را طی خواهند کرد.
تبصره ۱- مشمولان فوق دیپلم و بالاتر جهت طی دوره آموزشی درجه‌داری و افسری حداکثر به مدت چهار ماه به مراکز آموزشی نیروهای مسلح اعزام و پس از گذراندن دوره مقدماتی و تخصصی و سازماندهی در نیروی احتیاط به یکی از درجات گروهبانی یا ستوانی نایل می‌گردند.

تبصره ۲- مشمولان دیپلم و پایین‌تر پس از طی دوره مقدماتی با درجه عادی وظیفه

به خدمت در نیروها و سازمانهای مربوط مشغول خواهند شد. در صورت نیاز سازمانی تعدادی از مشمولان دیپلم براساس لیاقت و شایستگی هایی که از خود بروز می دهند به یکی از درجات گروهبانی نایل می گردند. تعداد و روش کار براساس آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۲۵- در کلیه مواردی که مشمولان خدمت وظیفه عمومی در آزمایش های نظامی پایان دوره آموزشی مردود گردند بدون احتساب مدت خدمت حداکثر یک بار دیگر تجدید دوره خواهند شد.

ماده ۲۶- حقوق ماهانه افسران، درجه داران و افراد وظیفه به شرح زیر خواهد بود:

الف - حقوق افسران وظیفه به میزان حقوق ثابت ماهانه سال اول افسران هم درجه کادر ثابت.

ب - حقوق درجه داران وظیفه به میزان حقوق ثابت ماهانه سال اول درجه داران هم درجه کادر ثابت.

ج - حقوق افراد در دوره ضرورت:

۱- دیپلمه ها، هشتاد (۸۰٪) حقوق ثابت ماهانه سال اول گروهبان سوم کادر ثابت.

۲- زیر دیپلم، شصت درصد (۶۰٪) حقوق ثابت ماهانه سال اول گروهبان سوم کادر ثابت.

د - حقوق کلیه مشمولان در دوره آموزش مقدماتی پنجاه درصد (۵۰٪) و در دوره

آموزش تخصصی هشتاد درصد (۸۰٪) و در دوره فراخوانی برای تجدید آموزش احتیاط و ذخیره، صد درصد (۱۰۰٪) از حقوق اصلی آنان خواهد بود.

ماده ۴۷ - پرسنل وظیفه در صورت اعزام به مأموریت یا انتقال یا خدمت در مناطق بد آب و هوا مشمول دریافت فوق العاده و مزایای مربوط به پرسنل ثابت هم درجه نسبت به حقوق خود خواهند بود و در صورتی که دریگانها و قسمت‌هایی که پرسنل کادر ثابت آنها از مزایای قانونی خاص استفاده می‌کنند مشغول خدمت شوند در شرایط مشابه از مزایای مزبور نسبت به حقوق خویش استفاده خواهند کرد. انتقال بنا به تقاضای شخصی موجب پرداخت هزینه سفر و فوق العاده انتقال نمی‌شود.

تبصره - سربازان وظیفه در غیر زمان جنگ یا بسیج عمومی به‌طور اجتناب‌ناپذیر از نیمی از خدمت خود را در نقاط بد آب و هوا خدمت نخواهند کرد.

ماده ۴۸ - به افراد وظیفه که در مناطق سخت و محروم خدمت کنند به ازای هر ماه خدمت، چهار روز و برای خدمت در سایر مناطق، دو روز مرخصی داده می‌شود.
تبصره - طبقه‌بندی مناطق از نظر آب و هوا و سخت و ضعیف‌المعیشه طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط ستاد کل نیروهای مسلح، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۴۹ - به پرسنل وظیفه‌ای که در عملیات جنگی شرکت می‌کنند، فوق العاده عملیاتی بر طبق ضوابطی که توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد پرداخت خواهد شد.

ماده ۵۰- مشمولانی که در حین اعزام به مرکز آموزش دچار سانحه شده یا در هر یک از دوره‌های آموزشی، ضرورت، احتیاط و ذخیره به سبب انجام وظیفه یا شرکت در عملیات تمرینی یا رزمی یا مرتبط به خدمت، شهید یا فوت یا معلول یا اسیر شوند. از لحاظ میزان نحوه پرداخت حقوق وظیفه و مستمری، مشمول قوانین و مقررات مربوط به پرسنل کادر ثابت هم‌درجه هستند و حقوق وظیفه و مستمری آنان حسب مورد از بودجه وزارتخانه‌ها یا سازمانهای مربوط، یا سازمان تأمین اجتماعی و صندوقهای بازنشستگی یا وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح پرداخت می‌گردد.

تبصره - تمامی ایام معالجه بیماری یا نقص عضو به سبب فعالیتهای خدمتی جزء خدمات مقرر در این قانون محسوب می‌شود. در غیر این صورت حداکثر تا یک ماه از ایام مذکور قابل احتساب خواهد بود.

ماده ۵۱- افراد تحت تکفل مشمولانی که به خدمت دوره ضرورت اعزام می‌شوند تا پایان خدمت قانونی تحت پوشش خدمات درمانی نیروهای مسلح قرار می‌گیرند.

ماده ۵۲- مدت بازداشت و زندان پرسنل وظیفه بر اساس حکم مقامات صالحه قضایی جزء خدمت قانونی آنان محسوب نمی‌شود.

تبصره - مشمولانی که مشغول گذراندن خدمت دوره ضرورت بوده و به علل قانونی از خدمت برخصیص شوند چنانچه علتی که موجب ترخیص گردیده مرتفع و بازگشت آنان به خدمت ضروری باشد، مدت خدمت قبلی آنان جزء خدمت دوره ضرورت آنان محسوب خواهد شد.

فصل ششم - احضار در مراحل احتیاط و ذخیره

ماده ۵۳ - احضار پرسنل احتیاط و ذخیره بنا به پیشنهاد شورای عالی امنیت ملی و صدور فرمان فرماندهی کل قوا به منظورهای زیر صورت می‌گیرد:

- الف - تمرین و ارزیابی میزان آمادگی پرسنل احتیاط و ذخیره.
- ب - تجدید و تکمیل آموزش.
- ج - تشکیل یگان‌های احتیاط.
- د - بسیج همگانی.

ماده ۵۴ - احضار افسران، درجه‌داران و افراد خدمت منقضی که در ادوار احتیاط و ذخیره قرار دارند جهت تجدید یا تکمیل آموزش و تجدید سازمان احتیاط در نوبتهای زیر به عمل می‌آید:

- الف - در دوره احتیاط حداکثر سه مرتبه در جمع چهل و پنج روز.
- ب - در دوره ذخیره اول حداکثر دو مرتبه در جمع سی روز.
- ج - در دوره ذخیره دوم حداکثر یک مرتبه به مدت پانزده روز.

ماده ۵۵ - فراخوانندگان برای تجدید یا تکمیل آموزش در صورتی که کارمند یکی از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت یا بخش خصوصی باشند با حفظ موقعیت شغلی مربوط، حقوق و مزایای خود را از همان وزارتخانه یا مؤسسه یا بخش خصوصی، دریافت خواهند داشت.

تبصره - فراخوانندگان برای بسیج در مدت بسیج همگانی حقوقی معادل حقوق

افسران، درجه داران و افراد هم درجه کادر ثابت از نیروی مربوط دریافت خواهند داشت.

ماده ۵۶- افسران و درجه داران و افراد احتیاط که برای طی دوره های آموزشی احضار می شوند در صورت داشتن شرایط زیر به درجات بالاتر و حداکثر تا درجه سرهنگی به صورت افتخاری ارتقاء می یابند:

الف- گذراندن دوره های مکاتبه ای که به وسیله ستاد کل نیروهای مسلح برای هر یک از درجات تعیین می گردد.

ب- گذراندن دوره آموزش عملی و موفقیت در آزمایش های مربوط.

ج- ابراز لیاقت و شایستگی در طول دوره های احضار.

د- نیازمندی سازمانی.

تبصره ۱- اعطای ترفیع به یک شخص در دوره احتیاط تا سه درجه و در ذخیره اول حداکثر تا دو درجه و در دوره ذخیره دوم تا یک درجه امکان پذیر خواهد بود.

تبصره ۲- افراد و درجه دارانی که خدمت دوره ضرورت خود را به پایان رسانیده و داخل در ادوار احتیاط و ذخیره هستند در صورت داشتن حسن شهرت و ابراز لیاقت و گذراندن امتحان لازم در دوره های تجدید آموزش احتیاط حداکثر تا درجه استوار یکمی وظیفه ارتقاء می یابند.

تبصره ۳- این قبیل ترفیعات و همچنین تنزیل درجه افسران و درجه داران احتیاط طبق مقرراتی خواهد بود که به تصویب ستاد کل نیروهای مسلح خواهد رسید. در مورد تنزیل درجه موافقت کمیسیون رسیدگی به تخلفات ضروری است.

ماده ۵۷ - افسران و درجه داران و افراد احتیاط و ذخیره در غیر از مواقعی که جهت تجدید یا تکمیل آموزش یا بنا به مقتضیات دیگر احضار می گردند، حق پوشیدن لباس نظامی را ندارند. متخلفان برابر مقررات مجازات خواهند شد.

تبصره - در زمان جنگ و بسیج همگانی در صورت لزوم کسانی که به علتی در زمان صلح از معافیت از خدمت دوره ضرورت استفاده کرده اند نیز به خدمت سربازی احضار و از حقوق و مزایای دوره احتیاط یا ذخیره هم طبقه خود استفاده خواهند کرد.

ماده ۵۸ - احضار شوندهگان مکلفند خود را به سازمانهای وظیفه عمومی محل سکونت خود معرفی کنند. در غیر این صورت مشمول مقررات تعزیری مربوط خواهند شد.

ماده ۵۹ - نحوه احضار به طرق انفرادی، جمعی یا منطقه ای و مهلت معرفی فراخواندگان طبق آیین نامه اجرایی این قانون که توسط ستاد کل نیروهای مسلح، وزارتخانه های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد تعیین خواهد شد.

فصل هفتم - غیبت و فرار مشمولان وظیفه عمومی و جرایم و مجازاتها

ماده ۶۰ - مشمولان خدمت وظیفه عمومی که برای رسیدگی یا اعزام احضار شوند و در مهلت یا موعد مقرر که از طرف سازمان وظیفه عمومی کشور اعلام شود خود را معرفی نکنند همچنین مشمولانی که معافیت های موقت دریافت داشته اند و پس از انقضای مدت

اعتبار ظرف یک ماه برای تجدید رسیدگی خود را معرفی نکنند غایب شناخته شده و پس از معرفی یا دستگیری در صورتی که طبق مقررات این قانون قادر به خدمت و بلا مانع تشخیص داده شوند به خدمت اعزام می شوند و پس از انجام خدمت مقرر و خدمت اضافی در صورت اعلام سازمان وظیفه عمومی کشور موضوع غیبت در محاکم صالحه قضائی مورد رسیدگی قرار می گیرد و چنانچه دارای عذر موجه نباشند به شرح زیر اتخاذ تصمیم خواهد شد:

الف - مشمولان غایب زمان صلح در صورتی که خود را معرفی کنند پس از تعیین تکلیف مشمولیت یا انجام خدمت دوره ضرورت به مدت یک سال از دریافت کارت پایان خدمت محروم خواهند شد.

ب - مشمولان غایب زمان صلح در صورت دستگیری متحمل چهار ماه اضافه خدمت خواهند شد.

ج - مشمولان غایب زمان جنگ چنانچه خود را در زمان جنگ معرفی کنند دو سال از دریافت کارت پایان خدمت محروم خواهند بود.

د - مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان صلح معرفی کنند ضمن تحمل چهار ماه اضافه خدمت پس از پایان خدمت به مدت دو سال و در صورت دستگیری علاوه بر انجام اضافه خدمت مذکور به مدت سه سال از دریافت کارت پایان خدمت منجرم خواهند شد.

هـ - مشمولان عادی و دیپلم و سربازان فراری با داشتن سی سال تمام بدو تحت تعقیب کیفری قرار گرفته و به یک تا دو سال حبس تعزیری محکوم، سپس برابر با ماده (۶۳) این قانون با آنان رفتار می شود.

تبصره ۱ - مشمولان غایبی که به خدمت دوره ضرورت اعزام می شوند در صورتی که در حین خدمت حسن اخلاق و رفتار و جدیت در انجام وظیفه از خود نشان دهند یا در

عملیات رزمی: ابراز شجاعت و فداکاری کنند طبق ضوابط تعیین شده توسط ستاد کل نیروهای مسلح اضافه خدمت آنان به نصف تقلیل خواهد یافت. تعیین ضوابط با ستاد کل نیروهای مسلح خواهد بود.

تبصره ۲- مشمولان دانش آموخته فوق دیپلم و بالاتر اعم از این که معافیت تحصیلی داشته یا نداشته باشند در صورت غیبت بدون در نظر گرفتن پایه تحصیلاتشان همچون مشمولان دیپلم به خدمت دوره ضرورت اعزام خواهند شد.

ماده ۶۱- افسران، درجه داران و افراد دوره احتیاط که برای تجدید یا تکمیل آموزش احضار می گردند چنانچه در تاریخهای معینه بدون عذر موجه خود را به سازمانهای وظیفه عمومی معرفی نکنند مشمول پرداخت جریمه ای خواهند بود که مبلغ آن به موجب آئین نامه ای که توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۶۲- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است مشمولان غایب را شناسایی و دستگیر کرده و به سازمان وظیفه عمومی محل تحویل نماید.
تبصره - کلیه افرادی که در سنین مشمولیت قرار دارند موظفند مدارک مربوط به وضع مشمولیت خود را همراه داشته باشند.

ماده ۶۳- مشمولان خدمت دوره ضرورت چنانچه مرتکب فرار از خدمت بشوند پس از دستگیری یا معرفی بدون احتساب مدت قبلی، خدمت دوره ضرورت را انجام خواهند داد و در خاتمه خدمت توسط محاکم صالحه قضائی به اتهام فرار آنها رسیدگی و به

شش ماه تا یک سال حبس تعزیری محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - چنانچه برای مرتبه دوم، مرتکب فرار از خدمت بشوند پس از دستگیری یا معرفی بدو به اتهام فرار آنها رسیدگی و پس از تحمل محکومیت، باید خدمت دوره ضرورت را به طور کامل انجام دهند.

تبصره ۲ - در صورتی که با تأیید حفاظت و اطلاعات نیروی مربوط عدم حضور سرباز در محل خدمت موجه باشد موضوع فرار متقی و ایام مذکور نیز جزء خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد.

ماده ۶۴ - هیچ یک از نیروهای نظامی مجاز به پذیرش مشمولان فاقد دفترچه آماده به خدمت یا دارای دفترچه آماده به خدمت بدون معرفی سازمان وظیفه عمومی برای انجام خدمت دوره ضرورت نخواهند بود. ارتکاب این عمل خلاف مقررات بوده و مشمول و مقام نظامی متخلف توسط سازمان قضایی نیروهای مسلح تحت پیگرد قرار خواهند گرفت.

ماده ۶۵ - هرگاه سربازان فراری با مکتوم داشتن حقیقت موجبات اعزام مجدد خود را به نیرویی دیگر از هر طریقی فراهم سازند، خدمت ثانویه آنان در نیروی جدید در هر مرحله‌ای که باشد باطل و به یگان اولیه معرفی و مأموران متخلف نیز مجازات خواهند شد.

ماده ۶۶ - کسانی که با ارتکاب اعمالی چون ابطال و جعل شناسنامه مهر و امضای کارت پایان خدمت و کارت معافیت، استفاده از شناسنامه دیگران، اعمال نفوذ، شهادت کذب، گواهی خلاف واقع، مکتوم داشتن حقیقت، اخذ و پرداخت رشوه، فریب دادن مشمول یا سایر اعمالی که قانوناً جرم محسوب می‌شود موجبات معافیت خود یا دیگران را

از خدمات مقرر در این قانون فراهم سازند به اتهام آنان در دادگاه صالحه رسیدگی شده و به مجازات مقرر در قانون تعزیرات و قوانین جزایی مربوطه محکوم خواهند شد.

ماده ۶۷ - چنانچه هر یک از پرسنل سازمان وظیفه عمومی کشور و نیروهای نظامی و انتظامی و کارمندان وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و وابسته به دولت و نمایندگان شوراهای اسلامی مرتکب جرائم مذکور در ماده (۶۶) این قانون شده یا برخلاف مقررات موجبات معافیت مشمولان را فراهم سازند به مجازاتهای مقرر در قانون تعزیرات محکوم خواهند شد.

ماده ۶۸ - استخدام مشمولان به‌طور کلی در وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت و مؤسسات خصوصی بدون داشتن کارت پایان خدمت یا معافیت دائم ممنوع است. تبصره ۱ - کارکنانی که بدون رعایت مقررات مذکور نسبت به استخدام مشمولان غایب اقدام کنند برای بار اول توسط هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری به انفصال موقت حداکثر تا یک سال و در صورت تکرار به انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم خواهند شد.

تبصره ۲ - کسانی که به نحوی مشمولان غایب را در مؤسسات غیردولتی از قبیل کارخانه، کارگاهها، بنگاه، مغازه به کار گیرند توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران شناسایی و جهت رسیدگی خارج از نوبت به محاکم صالحه قضایی معرفی خواهند شد. مجازات این گونه افراد یک سال حبس خواهد بود.

تبصره ۳ - استخدام مشمولان با داشتن حداکثر شش ماه غیبت در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با رعایت مقررات این قانون بلامانع است. نیروهای نظامی و

انتظامی استخدام کننده موظفند مراتب استخدام مشمولان را تحت هر عنوان به سازمان وظیفه عمومی محل صدور شناسنامه اعلام دارند.

ماده ۶۹ - آیین نامه اجرایی این قانون جز در مواردی که مرتجع یا مزاج خاصی برای آن مشخص شده است حداکثر ظرف شش ماه توسط وزارتخانه های کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره - تا تهیه آیین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی این قانون در ظرف مدت مذکور، عمل به آیین نامه های قانون قبلی تا جایی که مخالف با این قانون نباشد بلا مانع است.

ماده ۷۰ - کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

مصوبه های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۶۳/۰۷/۲۹

قانون خدمت وظیفه عمومی

فصل اول : کلیات

[m] ماده ۱ - دفاع از استقلال و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و مال و ناموس مردم وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه کلیه اتباع ذکور دولت جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام خدمت وظیفه عمومی برابر مقررات این قانون می باشند و هیچ فرد مشمول خدمت وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحه در این قانون نمی توان از خدمت معاف کرد.

[tm] تبصره ۱ - با توجه با اصل ۱۵۱ قانون اساسی واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موظف است در آسرع وقت امکانات آموزش نظامی اتباع اناث دولت جمهوری اسلامی ایران را با رعایت کلیه موازین شرعی فراهم نماید. این آموزش برای اناث الزامی نیست.

[tm] تبصره ۲ - وزارت آموزش و پرورش موظف است با همکاری نیروهای مسلح آموزشهای را که زمینه ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه های آموزشی مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان پیش بینی نماید. این آموزش برای دختران تنها در زمینه های دفاع غیر نظامی خواهد بود.

[m] ماده ۲ - هر فرد ذکور ایرانی از اول فروردین ماه سالی که طی آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می شود مشمول مقررات خدمت وظیفه عمومی خواهد شد.

[m] ماده ۳ - بن میشمولان و افراد تحت تکفل از لحاظ خدمت وظیفه و یا معافیت از آن تابع مندرجات اولیه اولین شناسنامه بوده و هر گونه تغییری که بعدا به عمل آمده باشد از لحاظ وظیفه عمومی معتبر نخواهد بود.

[tm] تبصره - در صورتی که اختلاف بین سن واقعی مشمول (طبق نظریه شورای پزشکی متدرج در تبصره ۱ ماده ۴۱ این قانون) و سن مندرج در شناسنامه اولیه بیش از ۵ سال باشد، طبق نظر شورای پزشکی عمل خواهد شد.

[m] ماده ۴ - خدمت وظیفه عمومی ۳۰ سال است و مراحل آن برای کلیه مشمولان به شرح زیر است:

[bm] الف - دوره ضرورت دو سال و در صورتی که مشمولان مازاد بر نیاز باشند شورای عالی دفاع می تواند این مدت را تا ۱۸ سال تقلیل دهد.

[bm] ب - دوره احتیاط ۸ سال

[bm] ج - دوره ذخیره اول ۱۰ سال

[bm] د - دوره ذخیره دوم ۱۰ سال

[tm] تبصره ۱ - تاریخ شروع و پایان خدمت در مراحل احتیاط و ذخیره از تاریخ پایان خدمت دوره ضرورت محاسبه می گردد و در هر حال تاریخ خاتمه آن از سن ۵۰ سالگی تجاوز نخواهد کرد.

[tm] تبصره ۲ - در مواقع ضرورت و بسیج همگانی ممکن است افراد مشمول این قانون تا سن شصت سالگی نیز احضار شوند.

[tm] تبصره ۳ - مفاد بند الف این ماده نسبت به مشمولانی مجری است که از اول فروردین ماه سال ۱۳۴۳ به خدمت اعزام شوند.

[m] ماده ۵ - کلیه مشمولان قادر به خدمت و بلامانع به خدمت دوره ضرورت اعزام می شوند و پس از فراگرفتن آموزشهای نظامی لازم بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام خواهند داد. تعیین ترتیب تقدم برای استفاده از میشمولان مزبور در هر یک از سازمانهای نظامی و انتظامی و نحوه سهمیه بندی آنها توسط ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع می رسد.

[tm] تبصره ۱ - تعیین تعداد سهمیه هر یک از نیروهای نظامی و انتظامی از میشمولین هر دوره به وسیله کمیسیونی انجام خواهد شد که از نمایندگان نیروهای مزبور و به ریاست رئیس اداره وظیفه عمومی تشکیل می گردد.

[tm] تبصره ۲ - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می تواند مشمولین مورد نیاز خود را در هر دوره طبق ضوابط خاص پذیرش سپاه از بین دارندگان دفترچه آماده به خدمت در حد سهمیه تعیین شده انتخاب و قبل از تاریخ اعزام آنان لیست اسامی آنها را به اداره وظیفه عمومی اعلام نماید. این مشمولین برای انجام خدمت وظیفه عمومی در اختیار سپاه قرار می گیرند.

[tm] تبصره ۳ - نیروهای نظامی و انتظامی موظفند طبق اصل ۱۴۷ قانون اساسی پرسنل کادر ثابت و وظیفه خود را بنا به درخواست دولت برای امور تولیدی، عمرانی، تحقیقاتی، آموزشی، بهداشتی و درمانی با رعایت کامل موازین اسلامی

در حدی که به آمادگی رزمی آنها آسیبی وارد نیاید در اختیار دولت قرار دهند.

[m] ماده ۶ - قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴ / ۹ / ۵۸ شورای انقلاب و الحاقیه‌ها و اصلاحیه‌های بعدی آن بقا و مشمولین مذکور در آن قانون پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی بعد از تأمین نیازمندیهای نیروهای مسلح ادامه خدمت را تا ۵ سال در وزارت بهداشتی انجام می‌دهند.

[m] ماده ۷ - قانون معافیت فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم از خدمت وظیفه عمومی مصوب ۲۷ / ۲ / ۵۸ شورای انقلاب ایفا و مشمولین مذکور در آن قانون پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی بقیه خدمت مقرر در آن قانون را در آموزش و پرورش انجام خواهند داد.

[m] ماده ۸ - داوطلبان شغل معلمی خلبانی در آموزشگاه فنون هواپیمایی به شرط سپردن تعهد و انجام ده سال خدمت و داوطلبان شغل تکنیسینی هواپیما در این آموزشگاه به شرط سپردن تعهد و انجام دوازده سال خدمت از انجام خدمت وظیفه معاف خواهند بود.

[m] ماده ۹ - دانشجویان دوره چهارساله آموزشی شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران به شرط سپردن تعهد و انجام ۱۰ سال خدمت در این شرکت پس از طی دوره آموزش مقدماتی و تخصصی در نیروی دریایی و در روی عرشه ناوهای نیروی دریایی از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.

[m] ماده ۱۰ - انجام امور زیر در مورد مشمولین وظیفه عمومی مستلزم ارایه مدرک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت آنان از اداره وظیفه عمومی می‌باشد و فتوکپی مدرک ارایه شده از جمله منضمات ضروری پرونده متشکله می‌باشد:

[b] الف - شرکت در آزمایشات رانندگی و اخذ گواهینامه .

[b] ب - دریافت هر گونه وام و کمکهای کشاورزی و صنعتی و دامداری و مسکن از طریق وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادهای قانونی .

[b] ج - کاندیدا شدن جهت انتخابات مجلس شورای اسلامی و سایر شورا و انجمنهای قانونی .

[b] د - تحویل اصل گواهینامه یا پایان نامه دوره‌های تحصیلی دیپلم و بالاتر از وزارتخانه مربوطه .

[b] ه - صدور پروانه کسب و اجازه اشتغال و عضویت در شرکتهای تعاونی .

[b] و - ثبت هر گونه نقل و انتقال غیر قهری اموال به‌طور مستقیم و غیر مستقیم در دفتر اسناد رسمی .

[b] ز - دریافت مستمری از سازمانهای دولتی و وابسته و نهادهای قانونی .

[b] ح - استخدام به هر صورت (رسمی ، پیمانی ، روزمزد و خرید خدمت) در وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادهای قانونی و شرکتهای دولتی .

[m] تبصره ۱ - در مواردی که ضرورت یا حرج ایجاب کند که معاملات مشمول ثبت گردد، همانند اموال مشترک که عدم ثبت اموال مشمول موجب زیان مالی بر شرکا دیگر گردد، ثبت اموال مشمول بلامانع است . تشخیص موضوع به عهده محاکم صالحه است .

[m] تبصره ۲ - سایر اموری که در دیگر قوانین منوط به روشن شدن وضعیت خدمتی مشمول می‌باشد، به قوت خود باقی است .

[m] ماده ۱۱ - در زمان جنگ و بشیخ همگانی در صورت لزوم کسانی که به علتی در زمان صلح از معافیت خدمت دوره ضرورت استفاده نموده اند، نیز به خدمت احضار و از حقوق و مزایای مشمولین دوره احتیاط هم طبقه خود استفاده خواهند نمود.

[m] ماده ۱۲ - کارگران و مستخدمینی مونسات دولتی و نهادهای قانونی و سازمانهای وابسته به دولت که خدمت دوره وظیفه عمومی را انجام می دهد پس از پایان خدمت مجدداً به کار اولیه خود اشتغال خواهند یافت و کارفرما یا مسیولین مربوطه مکلفند آنان را به کار اولیه خود بگمارند.

[m] تبصره ۱ - در مورد مونسات خصوصی کارفرما یا مسیولین مربوطه در صورتی مکلفند آنان را به کار اولیه خود بگمارند که در قرارداد استخدام این مساله شرط شده باشد.

[m] تبصره ۲ - آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارتین کشور و کار و امور اجتماعی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

[m] ماده ۱۳ - مشمولانی که با طی دوره دانشکده ها و آموزشگاههای نظامی و انتظامی برای خدمت در کادر ثابت استخدام شوند مدت تحصیل آنها جز خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد و اگر مدت تحصیل از دو سال کمتر باشد، از دوره خدمت آنان به نسبت کسری خدمت تا دو سال جز خدمت دوره ضرورت محسوب می شود.

[m] تبصره ۱ - آن عده از مخصلین مراکز آموزشی کادر ثابت نیروهای نظامی و انتظامی که قبل از نایل به درجه یا پایان دوره آموزشی (در مورد کمیته و سپاه) مستعفی یا اخراج شوند دو سال خدمت دوره ضرورت را بدون احتساب مدت قبلی انجام خواهند داد.

در صورتی که مخصلین به علت بیماری یا عدم صلاحیتی که ناشی از اعمال ارادی آنان نباشد بزرگنار گردند مدت تحصیل جز خدمت دوره ضرورت آنان محسوب خواهد شد.

[m] تبصره ۲ - افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت و اعضا ثابت سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی در صورتی که به موجب مقررات استخدامی مربوطه از خدمت مستعفی یا اخراج شوند مدت تحصیل آنان قبل از نایل به درجه یا پایان دوره آموزشی (در مورد کمیته یا سپاه) جزو خدمت دوره ضرورت محسوب نخواهد شد و اگر بعد از نایل به درجه یا پایان دوره آموزشی از خدمت مستعفی یا اخراج گردند و مدت خدمت آنان از دو سال کمتر باشد بقیه خدمت دوره ضرورت را تا دو سال با درجه سربازی وظیفه انجام خواهند داد.

[m] ماده ۱۴ - مشمولانی که به عنوان کارمند رسمی با تعهد ۹ سال خدمت در نیروهای نظامی و انتظامی استخدام شوند پس از انجام تعهد مزبور از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند شد. مدت تعهد مزبور در نقاط بد آب و هوا ۶ سال می باشد در صورتی که کارمندان فوق الذکر از گروه پزشکی و فنی که دارای مدرک فوق دیپلم به بالا در این دو رشته می باشند، مدتهای فوق به ترتیب ۶ سال و ۴ سال خواهد بود.

[m] تبصره ۱ - آن عده از کارمندان فوق که به علت انتزاع قسمت مربوطه از نیروهای نظامی و انتظامی به یکی از وزارتخانه ها یا سازمانهای دولتی و وابسته به دولت یا شهرداری و هلال احمر یا نهادهای قانونی منتقل شوند، بقیه مدت تعهد خود را در سازمان جدید انجام خواهند داد.

[m] تبصره ۲ - سازمانهای استخدام کننده کارمندان مشمول فوق موظفند در طول مدت خدمت مورد تعهد به کارمندان مزبور آموزش نظامی عمومی بدهند.

[m] تبصره ۳ - کارمندان فوق که قبل از انجام خدمت مورد تعهد بنا به تشخیص نیرو یا سازمان مربوطه به عللی خارج از اعمال ارادی خود از خدمت برکنار شوند، در صورتی که مدت خدمت آنان در نقاط عادی و بد آب و هوا و حداقل به ترتیب به ۵ سال و ۳ سال بالغ گردد، از انجام خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود و چنانچه کمتر از مدتهای مذکور خدمت نموده باشند به ازای هر یک سال کسری ۴ ماه خدمت دوره ضرورت انجام خواهند داد. و در حال خدمت دوره ضرورت این قبیل از کارمندان کمتر از ۴ ماه خواهد بود.

[m] ماده ۱۵ - سربازان وظیفه ای که حین انجام خدمت دوره ضرورت با داشتن حداقل گواهینامه دوره ابتدایی و یا تعهد ۵ سال خدمت بیمانی برای خدمت در مشاغل سازمانی مورد نیاز نیروهای نظامی و انتظامی استخدام گردند، تا دو سال از خدمت آنان در صورت انجام تعهد به منزله خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد و در صورتی که قبل از خاتمه تعهد به هر علت از خدمت مستغفی و یا برکنار گردند، چنانچه مشمول معافیههای قانونی نباشند بدون احتساب مدت تعهد انجام شده بقیه خدمت دوره ضرورت را برابر قانون انجام خواهد داد.

[m] ماده ۱۶ - کلید مشمولانی که وارد خدمت دوره ضرورت می شوند طبق آیین نامه های ارتش جمهوری اسلامی ایران نسبت به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی و مقام رهبری (فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران) سوگند وفاداری یاد خواهند کرد.

فصل دوم : احضار برای دوره ضرورت

[m] ماده ۱۷ - در مواقع ضروری ممکن است بنا به مقتضیات یا پیشنهاد شورای عالی دفاع و فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (مقام رهبری) مشمولین وظیفه عمومی دوره ضرورت بیش از دو سال به خدمت ادامه و یا قبل از خاتمه دو سال از خدمت مرخص شوند که در صورت اول به میزان دو برابر خدمت اضافی از ادوار خدمت آنان در دوره های احتیاط و ذخیره کسر می شود.

[m] ماده ۱۸ - به وضع مشمولان خدمت وظیفه عمومی یک سال قبل از اعزام به خدمت دوره ضرورت یعنی در سالی که مشمولان در آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می شوند رسیدگی خواهد شد.

[m] ماده ۱۹ - کسانی که به سن ۱۹ سالگی می رسند پس از انتشار آگهی احضار موظفند برای روشن نمودن وضع مشمولیتشان به سازمان وظیفه عمومی محل تولد مراجعه و خود را معرفی نمایند و در صورتی که در خارج از محل تولد اقامت داشتند باشند می توانند به سازمان وظیفه عمومی محل اقامت خود مراجعه کنند. مشمولان مقیم خارج از کشور باید به نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت خود و در صورت نبودن آن به نزدیکترین نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مراجعه کنند.

[m] ماده ۲۰ - اداره ثبت احوال هر محل مکلف است صورت اسامی متولدین ذکور شهرستان یا بخشهای حوزه مأموریت خود را که در سال بعد باید به وضع مشمولیت آنان رسیدگی شود، به طور تفکیک در چهار نسخه تهیه و تا اول آذر ماه هر سال به مراجعی که برای رسیدگی به امر وظیفه عمومی تعیین شده و یا خواهد شد تسلیم کند.

فصل سوم : رسیدگی

[m] ماده ۲۱ - حوزه های وظیفه عمومی تهران و مراجعی که در هر یک از مراکز شهرستانها و بخشها مسیول رسیدگی به امور وظیفه عمومی محل می باشند زیر نظر ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران انجام وظیفه خواهند نمود.

[tm] تبصره ۱ - رییس اداره وظیفه عمومی از نظر سازمانی معاون فرمانده

ژاندارمری کل در امر وظیفه عمومی بوده و بنا به پیشنهاد فرمانده

ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران و تصویب وزیر کشور تعیین می گردد.

[tm] تبصره ۲ - رییس اداره وظیفه عمومی موظف است کلیه دستورالعمل ها و

بخشنامه ها و اطلاعیه های را که به نحوی به نیروهای نظامی و انتظامی و

مراجع قضایی مرتبط باشند و امور اجرایی مربوطه را در شورایی که با شرکت

نمایندگان وزارت کشور، ستاد مشترک ، ستاد مرکزی سپاه و یک دادیار به

نمایندگی دیوان عالی کشور زیر نظر رییس اداره وظیفه عمومی تشکیل می شود.

هماهنگ نماید.

[m] ماده ۲۲ - نمایندگان کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارج

از مسیول اجرای مقررات قانون وظیفه عمومی نسبت به مشمولان مقیم حوزه های

ماموریت خود می باشند و موظفند به وضع مشمولیت آنان رسیدگی کرده و نتیجه

اقدامات را از طریق وزارت امور خارجه به اداره وظیفه عمومی اعلام دارند.

[m] ماده ۲۳ - مشمولانی که برای ادامه تحصیل به خارج از کشور مسافرت می کنند

پس از ترک تحصیل یا فراغ از تحصیل همچنین مشمولانی که پس از احضار به خدمت

طبق آیین نامه اجرایی این قانون به طور موقت به خارج از کشور مسافرت

می کنند در پایان مدت تعیین شده باید جهت رسیدگی به وضع مشمولیتشان خود را

به سازمانهای وظیفه عمومی داخل کشور معرفی کنند.

[m] ماده ۲۴ - به وضع مشمولانی که ادعای تکفل نمایند در مراکز شهرستانها و

بخشها توسط هیاتی مرکب از اشخاص زیر رسیدگی می شود:

[bm] الف - بخشدار محل یا نماینده او.

[bm] ب - رییس سازمان وظیفه عمومی محل یا نماینده او.

[bm] ج - نماینده دادستان شهرستان و در صورت نبودن دادسرا و وجود دادگاه

صلح ، نماینده دادگاه .

[bm] د - نماینده سپاه پاسداران محل .

[bm] ه - یک نفر از نمایندگان شورای اسلامی شهرستان یا شورای اسلامی بخش یا

شهر به معرفی شورای مربوطه .

[m] ماده ۲۵ - در صورتی که مشمول یا افرادی از بستگان او که مدعی کفالت

مشمول نسبت به خود هستند ادعا نمایند که حقی از آنان تَضییع شده است

همچنین هر یک از اعضای هیات رسیدگی و یا فرمانده رده سازمانی بالابر و یا

رییس اداره وظیفه عمومی می توانند با ذکر دلیل موجب به رای صادره از هیات

رسیدگی اعتراض نمایند و پیرونده مشمول در هیات رسیدگی تجدید نظر مطرح و

رای هیات مزبور به استثنای موارد منطبق با ماده ۲۹ این قانون قطعی و غیر

قابل اعتراض است .

اعتراض به رای سربازی مانع اعزام مشمول به خدمت وظیفه نمی باشد.

[m] ماده ۲۶ - هیات رسیدگی تجدید نظر در سازمان وظیفه عمومی تهران و مراکز

هنگها و گردانهای مستقل ژاندارمری با شرکت اشخاص زیر تشکیل می شود:

[bm] الف - فرماندار یا معاون او.

[bm] - در سازمان وظیفه عمومی تهران رییس سازمان یا جانشین او، در هنگ ها و گردانها مستقل ژاندارمری فرمانده هنگ یا گردان مستقل یا معاون آنها.
[bm] - دادستان شهرستان یا یکی از دایاران .
[bm] - فرمانده سپاه شهرستان یا قائم مقام وی.
[bm] - یک نفر به انتخاب شورای اسلامی شهرستان مربوطه .
[m] ماده ۲۷ - در مورد مواد ۲۴ و ۲۶ تشکیل جلسات با دو سوم اعضا و تصویب با اکثریت مطلق آرا اعضا خواهد بود.

[m] ماده ۲۸ - در صورتی که حداکثر طرف ۵ سال از تاریخ صدور رای هیات تجدید نظر معلوم شود که نظر هیات رسیدگی تجدید نظر منطبق با اصول و قوانین جاری نبوده و اهمیت آن به حدی باشد که در وضع مشمول موثر باشد پرونده بد وسیله رییس اداره وظیفه عمومی به یکی از هیات های رسیدگی تجدید نظر ارجاع خواهد شد و نظر این هیات قطعی و لازم الاجرا است .

[m] ماده ۲۹ - در صورتی که در حین انجام خدمت دوره ضرورت مشمول یا یکی از کسان تحت تکفل او ادعای کفالت کند فرماندهان و روسای مربوطه مکلفند مراتب را به حوزه های وظیفه عمومی یا گروهانه های اعزام کننده مشارالیه اعلام دارند که در اسرع وقت وضع مشمول در هیات رسیدگی مطرح و تصمیم مقتضی اتخاذ شود.
[m] ماده ۳۰ - بد ادعای کفالت مشمولانی رسیدگی نمی شود که غیبت نداشته باشند مگر این که در موقع احضار و در طول مدت غیبت و خین رسیدگی حایز شرط معافیت کفالت بوده باشند که در این صورت این قبیل مشمولان از معافیت کفالت استفاده خواهند کرد (با در نظر گرفتن ماده ۵۵) .

[m] تبصره - رییس اداره وظیفه عمومی یا نماینده او در صورتی که دلایل و مدارک مثبتی ای منی بر معافیت از خدمت در پرونده موجود باشد می تواند برای یک دوره دستور عدم اعزام صادر نماید.

فصل چهارم : معافیتهای

بخش اول - معافیت تحصیلی

[m] ماده ۳۱ - دانش آموزان دانشسراها و دانش آموزان چهارساله آخر دوره متوسطه و هنرآموزان هنرستانها و آموزشگاههای فنی و حرفه ای که ارزش تحصیلی دبلیم آنها از طرف مراجع صلاحیت دار معادل متوسطه کامل شناخته شده تحصیل نمایند و دانشجویان و هنرجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی اگر در حین تحصیل به سن مشمولیت برسند تا زمانی که به تحصیلات خود ادامه می دهند از اعزام به خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود .

[m] ماده ۳۲ - طلاب علوم دینی که قبل از رسیدن به سن مشمولیت و یا اعزام هم طبقه خود طبق ضوابط شورای مدیریت حوزه علمیه قم و یا نماینده رسمی آن در شهرستانها به تحصیل اشتغال ورزیده در مدت تحصیل می توانند از مزایای ماده ۳۱ قانون استفاده کنند ارزشیابی میزان تحصیل با شورای مدیریت و یا نماینده آن خواهد بود .

[m] تبصره - مشمولان دبلیمه که دوره سطح و یا حداقل ۶ سال دوره خارج را گذرانده باشند به ترتیب همانند مشمولان لیسانس و دکتر خواهند بود و چنانچه بدون دبلیم دوره های مذکور را گذرانده باشند همانند مشمولان فوق دبلیم و فوق لیسانس می باشند و در هر صورت طلابی که به درجه اجتهاد نایل گردند همانند مشمولین دکترا می باشند .

[m] ماده ۳۳ - صدور کارت معافیت تحصیلی دانش آموزان و هنرجویان و دانشجویان و طلاب علوم دینی موقوف به گواهی اشتغال به تحصیل آنان از طرف مقامات

سالحه بوده و مدت اعتبار آن یک سال تمام است .
[m] ماده ۳۴ - دانش آموزان و دانشجویان و طلاب علوم دینی مشمول
به محض ترک تحصیل یا اخراج یا فراق از تحصیل باید برای انجام خدمت دوره
ضرورت خود را معرفی کنند.

مقامات مسیول مکلفند صورت اسامی این قبیل مشمولان را با ذکر مشخصات کامل و
نشانی و رشته تحصیلی به طور انفرادی و بدون تاخیر به سازمان وظیفه عمومی
محل ارسال دارند.

[m] تبصره ۱ - مشمولان که با داشتن معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل
می کنند پس از ترک تحصیل یا فراغ از تحصیل موظفند حداکثر ظرف یک سال خود
را به سازمان وظیفه عمومی مربوط در داخل کشور معرفی کنند.

[m] تبصره ۲ - مقامات مسیول حسب مورد موظفند ارزش تحصیلی این قبیل مشمولان
را از تاریخ تسلیم مدارک حداکثر ظرف دو ماه تعیین و به آنان تسلیم و
مراپب را به اداره وظیفه عمومی اعلام کنند.

[m] ماده ۳۵ - مشمولان دیپلمه که با داشتن برگ آماده به خدمت یا برگ معافیت
موقت از خدمت دوره ضرورت در مسابقه ورودی یکی از دانشگاهها یا موسسات
آموزش عالی داخل کشور قبول شده تا زمانی که به تحصیل اشتغال دارند ،
می توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند مشروط به این که داری غیبت
غیر موجه نباشند . این معافیت فقط برای یک بار داده خواهد شد .

[m] ماده ۳۶ - فارغ التحصیلان دیپلمه در صورتی که از نظر مقررات این قانون
و بنا به گواهی وزارت فرهنگ و آموزش عالی حایز شروط اشتغال به تحصیل در
خارج از کشور باشند و ادامه تحصیل آنان در رشته های مورد تایید وزارت
فرهنگ و آموزش عالی باشد می توانند با استفاده از مقررات معافیت تحصیلی
برای ادامه تحصیل به خارج از کشور مسافرت کنند .

[m] ماده ۳۷ - دانش آموزانی که قبل از سن مشمولیت بخواهند در خارج از کشور
ادامه تحصیل دهند در صورتی که مورد تایید وزارت آموزش و پرورش باشد
می توانند از معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل در خارج از کشور استفاده
نمایند .

[m] تبصره - فرزندان ایرانیان مقیم خارج از کشور و فرزندان مامورین ثابت
دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور همچنین کسانی که قانونا تحت
کفالت یا ولایت قانونی آنها هستند تا اخذ دیپلم از مقررات این ماده مستثنی
بوده و ادامه تحصیل آنان در رشته های عالی و دانشگاهی با تایید وزارت
فرهنگ و آموزش عالی بلامانع خواهد بود .

[m] ماده ۳۸ - آیین نامه اجرایی مواد این بخش از طرف وزارتخانه های کشور ،
دفاع ، سپاه ، آموزش و پرورش و فرهنگ و آموزش عالی و با کسب نظر از شورای
مدیریت حوزه علمیه قم اداره وظیفه عمومی تهیه و تصویب و به موقع اجزا
گذاشته خواهد شد .

بخش دوم - معافیت پزشکی
[m] ماده ۳۹ - مشمولان خدمت وظیفه عمومی از نظر وضع مزاجی و استعداد جسمی و

روانی به چهار دسته به شرح زیر تقسیم می شوند:
[bm] ۱ - کسانی که از نظر جسمی و روانی سالم و قادر به انجام خدمت هستند .

[bm] ۲ - کسانی که به علت نقص عضو یا ابتلا به بیماری از سلامتی کامل
برخوردار نبوده اما قادر به انجام خدمت در امور غیر رزمی می باشند .

[bm] ۳ - کسانی که به علت عدم رشد یا ابتلا به بیماری موقتا قادر به انجام
خدمت دوره ضرورت نیستند .

[bm] ۴ - مشمولانی که به علت نقص عضو یا ابتلا به بیماری جسمی و یا روانی به طور دائم قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند.

[tm] تبصره ۱ - نحوه طبقه بندی مشمولان و طرز معاینه و ضوابط معافیت پزشکی آنها به موجب آیین نامه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی خواهد بود که وسیله ستاد مشترک تهیه و به تصویب وزارتخانه های بهداشتی، کشور، دفاع و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران خواهد رسید.

[tm] تبصره ۲ - مشمولان موضوع بند ۲ این ماده که برای انجام خدمت در مشاغل غیر رزمی نیروهای نظامی یا انتظامی اختصاص داده می شوند، آن قسمت از برنامه آموزش عملی و نظامی را که به تشخیص کمیسیون پزشکی مراکز آموزش نیروهای مسلح با سلامتی آنان منافات داشته باشد انجام نخواهد داد.

[m] ماده ۴۰ - بد مشمولانی که به علت ابتلا به بیماری موقتا قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نباشند برای مدتی که شورای پزشکی تعیین می نماید و در هر حال متجاوز از یک سال نخواهد بود معافیت موقت پزشکی داده خواهد شد و در سال دوم در صورت ادامه بیماری به همان نحو اقدام و چنانچه در سال سوم نیز قادر به انجام خدمت نباشند به طور دائم از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند شد.

[tm] تبصره ۱ - مشمولان پزشک فقط در صورتی معاف دائم از خدمت دوره ضرورت شناخته می شوند که قادر به اشتغال به حرفه طبابت نباشند. آن تعداد از مشمولین خدمت دوره ضرورت پزشک که از سلامتی کامل برخوردار نیستند لیکن قادر به طبابت می باشند، به خدمت دوره ضرورت اعزام می گردند و برابر نظر شوراهای پزشکی از خدمت سنگین معاف خواهند شد.

[tm] تبصره ۲ - در زمان جنگ یا بسیج همگانی می توان افرادی را که در زمان صلح به علل پزشکی یا تکفل از خدمت دوره ضرورت معاف شده اند نیز به خدمت احضار کرد.

[m] ماده ۴۱ - معاینه مشمولان وسیله یک نفر پزشک از نیروهای مسلح انجام می شود و در صورت نبودن پزشک از نیروهای مسلح از پزشکان غیر نظامی که صلاحیت آنان وسیله بهداری محل و فرماندار یا بخشدار محل تایید شده باشد استفاده خواهد شد.

[tm] تبصره ۱ - اظهار نظر در مورد معافیت پزشکی مشمولان باید توسط سه نفر پزشک که مورد تایید رییس بهداری و فرماندار محل باشند انجام شود و رای اکثریت این پزشکان معتبر است.

[tm] تبصره ۲ - مدیران عامل بهداری هر استان موظفند پزشکان مورد نیاز شوراهای پزشکی موضوع تبصره را تعیین و به فرمانداری محل معرفی نمایند.

[m] ماده ۴۲ - در صورتی که مشمولان در حین خدمت دوره ضرورت مبتلا به نقص عضو یا بیماریهایی شوند که پس از اتمام مدت معالجه کمتر از ۶ ماه نباشد و طبق نظر شورای پزشکی بیمارستانهای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی که مورد تایید عقیدتی - سیاسی در نیروی مربوطه هستند قادر به انجام خدمت نباشند از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.

[tm] تبصره - دوران معالجه مشمولان موضوع این ماده جزو خدمت دوره ضرورت آنان محسوب می گردد.

[m] ماده ۴۳ - چنانچه رییس اداره وظیفه عمومی ظرف ۵ سال به نحوی اطمینان حاصل نماید که مشمولی با تقلب و دسیسه در معاینه پزشکی معافیت اخذ نموده یا برخلاف این قانون و آیین نامه معاینه و معافیت پزشکی از خدمت دوره ضرورت معاف تشخیص داده شده از این قبیل مشمولان توسط شورای عالی پزشکی که از ۵

نفر از پزشکان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تشکیل می گردد معاينه مجدد به عمل خواهد آمد و نظر این شورا قطعی و لازم الاجرا است .
بخش سوم - متافیت کفالت
[ماده ۴۲ - مشمولان زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می باشند .

[bm] الف - یگانه مراقب و نگهدارنده پدر یا جد یا برادر و یا مادر یا جده یا خواهر که قادر به اداره امور خود نباشد .

[bm] ب - یگانه مراقب و نگهدارنده برادر یا خواهر صغیر .

[bm] ج - یگانه سرپرست و خواهر مجرد در صورتی که تا سن ۲۴ سالگی مجرد باشد .

[bm] د - از ۲ یا ۳ برادر واجد شرایط اعزام به خدمت یکی از آنان تا خاتمه خدمت دیگری به خدمت دوره ضرورت یا احتیاط اعزام نخواهد شد . و ترتیب تقدم در اعزام بر مبنای سن مشمول خواهد بود .

[bm] د - مشمولین غیر غایبی که دارای همسر یا فرزند تحت تکفل می باشد تا تصویب و اجرائی لایحه مذکور در ماده ۵۵ این قانون در زمان صلح بدیهی است پس از تصویب و اجرائی لایحه مذکور به شرط نداشتن مانع دیگری مشمولین فوق به خدمت اعزام خواهند شد .

[tm] تبصره ۱ - مشمولان بندهای الف و ب چنانچه در پنج سال متوالی دارای شرایط معافیت موقت از خدمت باشند در پایان سال پنجم به آنها معافیت در زمان صلح داده خواهد شد . و مشمولین بند ج تا پایان سن ۲۴ سالگی خواهر می توانند سالانه از معافیت موقت استفاده و سپس به شرط نداشتن مانع دیگری به خدمت اعزام شوند .

[tm] تبصره ۲ - مشمولانی که برای انجام خدمت وظیفه عمومی احضار می شوند در صورتی که در تاریخهای معینه بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند از معافیت موضوع این ماده محروم می شوند (با توجه به ماده ۵۵) .

[m] ماده ۴۵ - با مشمولینی که پدر یا برادر آنها از تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۵۶ در راه یا ثمر رسیدن انقلاب اسلامی و استمرار آن معلول یا اسیر یا مفقود الاثر شده باشند به ترتیب زیر رفتار خواهد شد .

[bm] الف - در صورتی که یگانه فرزند ذکور خانواده معلول باشد که طبق نظر شورای پزشکی به تنهایی قادر به اداره امور شخصی خود نباشند از انجام خدمت دوره ضرورت و احتیاط معاف دائم خواهند شد .

[bm] ب - چنانچه دارای برادر صغیر یا برادر معلول یا این که یگانه اولاد ذکور باقی مانده خانواده اسیر و یا مفقود الاثر باشند ، طبق تبصره ۱ ماده ۴۴ عمل خواهد شد .

[tm] تبصره - شرایط اسیر و مفقود الاثر و معلول شناختن شدن و خانواده آنان در آیین نامه اجرائی این قانون پیش بینی خواهد شد .

[m] ماده ۴۶ - مشمولانی که ادعای کفالت می کنند می توانند مدارک لازم را پیش از اعزام به حوزه وظیفه عمومی محل سکونت خود تسلیم کنند . تحقیقات لازم نسبت به ادعای کفالت این قبیل مشمولان و همچنین تصدیق صحت مندرجات استنشهاد و مدارک آنها با شهربانی و یا ژاندارمری خواهد بود .

[tm] تبصره - در هر سال که مشمولان سالم و بلا مانع ، نیاز نیروهای مسلح جمهوری اسلامی را تأمین نموده باشند به مشمولان بند ۲ ماده ۳۹ و مشمولانی که دارای معافیت موقت و معتبر به مدت ۲ سال باشند معافیت دائم در زمان صلح داده خواهد شد .

فصل پنجم: آموزش نظامی مشمولان و درجات و حقوق و مزایای آنان
(m) ماده ۴۷ - کلیه مشمولان طبق برنامه و مدت آموزشی که از طرف ستاد مشترک ارتش و ستاد مرکزی سپاه تنظیم می گردد دوره آموزش مقدماتی نظامی را طی خواهد کرد.

(m) تبصره ۱ - مشمولان فوق دبیرم جهت طی دوره درجه داری وظیفه به مراکز آموزشی و فرهنگی اعزام و پس از گذراندن دوره مقدماتی و تخصصی و داشتن سلامت جسمی و روانی و صلاحیت اخلاقی و سیاسی به یکی از درجات گروهبانی وظیفه نایل می شوند در غیر این صورت با درجه افرادی وظیفه به خدمت ادامه خواهند داد.

(m) تبصره ۲ - مشمولان دبیرمه و پایین تر پس از طی دوره مقدماتی با درجه افرادی وظیفه به خدمت در نیروها و سازمانهای مربوطه مشغول خواهند شد.
(m) تبصره ۳ - در موارد ضروری نیروها و سازمانهای نظامی و انتظامی مجاز خواهند بود تعدادی از مشمولان دبیرمه را در تخصصهای مورد نیاز بر اساس ضوابط مندرج در آیین نامه اجرایی این قانون انتخاب و جهت طی دوره درجه داری وظیفه به مراکز آموزشی و فرهنگی اعزام دارند.

(m) ماده ۴۸ - مشمولان لیسانسیه و بالاتر پس از طی دوره آموزشی مقدماتی نظامی و موفقیت در آزمایشهای آن در صورتی که از لحاظ اخلاقی و سیاسی و مکتبی شایستگی داشته باشند پس از طی دوره آموزش افسری وظیفه و موفقیت در آزمایشهای آن دارندگان دانشنامه دکترا به درجه ستوان یکمی و سایرین به درجه ستوان دومی وظیفه نایل خواهند شد.

(m) تبصره ۱ - در صورتی که مشمولان موضوع این ماده در آزمایشهای دوره مقدماتی نظامی مردود شوند و یا طبق نظر شورای مرکز آموزشی از لحاظ جسمی، مکتبی و اخلاقی صلاحیت لازم جهت نایل به درجه افسری را نداشته باشند برای طی دوره درجه داری اعزام خواهند شد.

(m) تبصره ۲ - در صورتی که مشمولان موضوع این ماده در آزمایشهای دوره آموزشی افسری وظیفه مردود گردند یا از لحاظ مکتبی و اخلاقی واجد صلاحیت نایل به مقام افسری بر حسب تشخیص شورای مرکز آموزشی مربوط نباشند بقیه خدمت دورد ضرورت را در یکی از درجات گروهبانی وظیفه انجام خواهند داد.

(m) تبصره ۳ - در صورتی که مشمولان موضوع این ماده در هر یک از مراحل آموزشی به علل سیاسی و امنیتی واجد صلاحیت نایل به مقام افسری تشخیص داده نشوند بقیه خدمت دوره ضرورت را مانند افراد وظیفه انجام خواهند داد.

(m) ماده ۴۹ - حقوق ماهانه افسران - درجه داران - دانشجویان و دانش آموزان و افراد وظیفه به شرح زیر خواهد بود:

(bm) الف - حقوق افسران وظیفه به میزان حقوق ثابت ماهانه سال اول افسران هم درجه کادر ثابت .

(bm) ب - حقوق درجه داران وظیفه

(rb) ۱ - گروهبان سوم ۱۱۵ واحد حقوقی

(rb) ۲ - گروهبان دوم ۱۲۵ واحد حقوقی

(rb) ۳ - گروهبان یکم ۱۳۵ واحد حقوقی

(bm) ج - حقوق دانشجویان وظیفه در مدت آموزش مقدماتی و دانش آموزان وظیفه

در مدت آموزش مقدماتی و تخصصی ۳۰۰۰ ریال .

(bm) د - حقوق دانشجویان وظیفه در مدت آموزش تخصصی ۲۵۰۰ ریال .

[mb]ه - حقوق ماهانه افراد وظیفه به میزانی است که هر سال در بودجه وزارت دفاع پیش بینی می شود.

[m]ماده ۵۰ - افسران و درجه داران وظیفه در صورت اعزام به ماموریت یا انتقال یا خدمت در مناطق بد آب و هوا مشمول مقررات فوق العاده و مزایای مربوط به افسران و درجه داران کادر ثابت نسبت به حقوق آنان خواهند بود و در صورتی که در یگانها و قسمتهایی که پرسنل کادر ثابت آنها از مزایای قانونی خاص استفاده می کنند، مشغول خدمت شوند و در شرایط مشابه از مزایای مزبور نسبت به حقوق خویش استفاده خواهند کرد.

[tm]تبصره ۱ - افسران و درجه داران وظیفه ای که در محل سکونت خود خدمت می نمایند، از مقررات مربوط به بدی آب و هوا، مذکور در این ماده استفاده نخواهند کرد.

[tm]تبصره ۲ - سربازان وظیفه در غیر زمان جنگ یا بسیج عمومی به طور اجباری بیش از یک سال (نیمی از مدت خدمت) از خدمت خود را در نقاط بد آب و هوا خدمت نخواهند کرد.

[tm]تبصره ۳ - طبقه بندی مناطق از نظر آب و هوا طبق آیین نامه ای خواهد بود که به وسیله ستاد مشترک یا هماهنگی سازمان امور اداری و استخدامی کل کشور تهیه و به تصویب وزیر دفاع برسد.

[tm]تبصره ۴ - به افسران و درجه داران وظیفه ای که بنا به تقاضای شخصی منتقل می شوند هزینه سفر و فوق العاده انتقال تعلق نمی گیرد.

[m]ماده ۵۱ - به پرسنل وظیفه ای که در عملیات جنگی شرکت می نمایند، فوق العاده عملیاتی بر طبق ضوابطی که توسط وزارتین دفاع و سپاه پاسداران تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع می رسد پرداخت خواهد شد.

[m]ماده ۵۲ - میزان مرخصی پرسنل وظیفه در مدت خدمت و نحوه استفاده از آن طبق مقررات مرخصی پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

[m]ماده ۵۳ - کسانی که در حین خدمت وظیفه عمومی در هر یک از دوره های ضرورت، احتیاط و ذخیره به سبب انجام وظیفه با شرکت در عملیات رزمی و یا فیود خدمتی شهید یا فوت یا معلول شوند از لحاظ میزان و نحوه پرداخت حقوق وظیفه و مستمری مشمول قوانین و مقررات مربوط به پرسنل کادر ثابت هم درجه می باشند و حقوق وظیفه و مستمری آنان حسب مورد از بودجه وزارتخانه ها یا سازمانهای مربوطه پرداخت می گردد.

[tm]تبصره ۱ - در صورتی که مشمولین این ماده قبل از ورود به خدمت وظیفه عمومی از کارمندان دولت یا سازمانهای تابع یا وابسته به دولت بوده و آخرین حقوق دریافتی آنان از سازمان مربوطه از میزان حقوقی که برابر این قانون به آنان تعلق می گیرد، بیشتر باشد حقوق وظیفه و مستمری وراث آنان بر اساس حقوق بیشتر پرداخت خواهد شد.

[tm]تبصره ۲ - کسانی که تا تاریخ تصویب این قانون از بودجه وزارتخانه ها یا سازمانی حقوق وظیفه یا مستمری دریافت می داشته اند حقوق آنان کماکان از همان محل پرداخت خواهد شد.

[m]ماده ۵۴ - پرسنل وظیفه ای که در حین خدمت وظیفه عمومی اسیر یا مفقودالامر بشوند تا پایان دوره اسارت یا تعیین تکلیف، عایله تحت تکفل آنان به ترتیب زیر حقوق دریافت خواهند نمود:

[bm]الف - در دوره ضرورت از حقوق مربوطه و پس از پایان دوره ضرورت از حقوق هم طبقه دوره احتیاط.

[bm]ب - در دوره ذخیره از حقوق یک درجه بالاتر هم طبقه احتیاط ذخیره.

[tm] تبصره - شرایط لازم برای اسیر و مفقودالثر شناخته شدن پرسنل در

آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی خواهد شد.

[m] ماده ۵۵ - دولت موظف است لایحه نحوه کمک به خانواده های مشمولینی را که

با اعزام مشمول قدرت اداره معاش خود را از دست می دهند تهیه و ظرف مدت ۶

ماه جهت تصویب بد مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

فصل ششم : احضار در مراحل احتیاط و ذخیره

[m] ماده ۵۶ - شورای عالی دفاع می تواند یک یا چند طبقه از افسران و

درجه داران و افراد وظیفه که خدمت دوره ضرورت را انجام داده اند و در

دوره های احتیاط و ذخیره خدمت وظیفه عمومی هستند برای تجدید یا تکمیل

آموزش نظامی فراخوانده یا پیشنهاد بسیج همگانی به مقام رهبری بنماید.

نحوه احضار و مهلت معرفی فراخواندگان همچنین کسانی که به علل ناشی از وضع

جسمانی یا اجتماعی یا حساسیت مشاغل آنان ممکن است از فراخوانده شدن برای

تجدید یا تکمیل آموزش نظامی معاف شوند در آیین نامه اجرایی این قانون که

توسط وزارتین دفاع و سپاه تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع می رسد، تعیین

خواهد شد.

[m] ماده ۵۷ - کلیه فراخواندگان برای خدمت دوره احتیاط و ذخیره و یا تجدید

یا تکمیل آموزش یا بسیج همگانی حقوقی معادل ثابت افسران ، درجه داران و

افراد کادر ثابت هم درجه خود حسب مورد از بودجه وزارتخانه های مربوطه

دریافت خواهند داشت .

[tm] تبصره ۱ - فراخواندگان موضوع این ماده در صورتی که کارمند یکی از

وزارتخانه ها یا سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت باشند مابعد تفاوت

حقوق و مزایای خود را از سازمان متبوع دریافت خواهند داشت .

[tm] تبصره ۲ - میزان حقوق پرسنل احتیاط و ذخیره در زمان جنگ بنا بر

پیشنهاد ستاد مشترک و تصویب شورای عالی دفاع خواهد بود.

فصل هفتم : غیبت مشمولان وظیفه عمومی و جرایم و مجازاتها .

بخش اول - غیبت مشمولان خدمت وظیفه عمومی

[m] ماده ۵۸ - مشمولان خدمت وظیفه عمومی (ضرورت ، احتیاط و ذخیره) که برای

رسیدگی یا اعزام احضار شوند و در مهلت یا موعد مقرر که از طرف اداره

وظیفه عمومی اعلام شود خود را معرفی نکنند همچنین مشمولانی که معافیت های

موقت دریافت داشته اند و پس از انقضا مدت اعتبار ظرف یک ماه برای تجدید

رسیدگی خود را معرفی نکنند، غایب شناخته شده و پس از معرفی یا دستگیری در

صورتی که طبق مقررات این قانون قادر به خدمت و بلامانع تشخیص داده شوند به

خدمت اعزام می شوند و پس از انجام خدمت مقرر در صورت اعلام اداره وظیفه

عمومی موضوع غیبت در محاکم صالحه قضایی مورد رسیدگی قرار می گیرد. و

چنانچه دارای عذر موجه نباشند، به شرح زیر اتخاذ تصمیم خواهد شد:

[bm] الف - مشمولان غایب زمان صلح که در زمان صلح خود را معرفی کنند پس از

تعیین تکلیف مشمولیت یا انجام خدمت دوره ضرورت به مدت ۶ ماه تا یک سال و

مشمولانی که دستگیر شده باشند به مدت یک سال تا دو سال از دریافت کارت

پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

[bm] ب - مشمولان غایب زمان صلح که خود را در زمان جنگ معرفی نمایند پس از

پایان خدمت یا معافیت بلافاصله کارت مربوطه را دریافت خواهند داشت و کسانی

که دستگیر شوند به مدت ۲ سال ۴ سال از دریافت کارت پایان خدمت محروم

خواهند شد.

[bm] ج - مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان جنگ معرفی کنند، پس از

پایان خدمت یا تعیین تکلیف از نظر مشمولیت به مدت یک تا دو سال و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۳ تا ۵ سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

[b]م - مشمولان غایب زمان جنگ که خود را در زمان صلح معرفی کنند پس از پایان خدمت تا تعیین تکلیف از نظر مشمولیت به مدت ۵ تا ۷ سال و کسانی که دستگیر شوند به مدت ۷ تا ۱۰ سال از دریافت کارت پایان خدمت یا معافیت محروم خواهند شد.

[m] تبصره ۱ - قاضی می تواند غایب را به مجازات (تعزیر) دیگری که خود صلاح بداند به جای مجازاتهای فوق محکوم نماید.

[m] تبصره ۲ - مشمولانی که تا تاریخ تصویب این قانون غایب شناخته شده اند چنانچه داخل کشور باشند ظرف ۶ ماه و آنهایی که در خارج از باشند ظرف مدت یک سال برای رسیدگی به وضع مشمولیتشان خود را به سازمانهای وظیفه عمومی معرفی نمایند بجز مشمولان بند (د) محرومیت‌های مندرج در ماده در مورد آنان اجرا نخواهد شد.

بخش دوم - جرایم و مجازاتها

[m] ماده ۵۹ - مشمولین خدمت دوره ضرورت چنانچه در مدت آموزش اولیه و یا پس از خاتمه آموزش بیش از مدت ۶ ماه مرتکب فرار از خدمت شوند پس از دستگیری با معرفی بدون احتساب مدت قبلی خدمت دوره ضرورت را انجام خواهند داد.

[m] ماده ۶۰ - کسانی که با روش‌هایی هم چون جعل شناسنامه، استفاده از شناسنامه دیگران، افعال نفوذ، شهادت کذب، گواهی خلاف واقع، منکوم داشتن حقیقت، فریب دادن مشمول و دیگر انواع تقلب موجبات معافیت خود یا دیگران را از خدمت وظیفه عمومی فراهم سازند به از هر مورد معافیت توسط دادگاه صالحه طبق قانون تعزیرات محکوم به تعزیر می شوند.

[m] ماده ۶۱ - برکنار کردن اداره وظیفه عمومی و نیروهای نظامی و انتظامی و نهادها و ارگانها و موسسات دولتی و وابسته به دولت و نمایندگان شوراها و انجمن‌های اسلامی چنانچه با سوء نیت موجبات معافیت یا اعزام مشمولی را به خدمت وظیفه عمومی من غیر حق فراهم سازند به کسر نصف حقوق ۶ ماه الی یک سال برای فرد اول و انفصال دائم از خدمت برای فرد دوم در دادگاه صالحه محکوم خواهند شد.

[m] تبصره ۱ - نمایندگان شوراها و انجمنهای اسلامی که با سوء نیت موجبات معافیت یا اعزام مشمولی را به خدمت وظیفه عمومی من غیر حق فراهم سازند علاوه بر اخراج از شوراها و انجمنها به از هر مورد معافیت به تعزیر طبق قانون تعزیرات محکوم می شوند.

[m] تبصره ۲ - هرگاه اعمال ارتكابی متخلفین مذکور در دو ماده فوق عناوین خاص دیگری داشته باشد که مستلزم کیفر خاصی باشد به آن کیفر نیز محکوم می شوند.

[m] ماده ۶۲ - استخدام مشمولان به طور کلی در وزارتخانه‌ها و موسسات وابسته به دولت و در کارخانه‌ها و کارگاهها و موسسات خصوصی بدون داشتن معافیت دائم ممنوع است.

[m] تبصره - استخدام مشمولان غیر غایب در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی یا رعایت مقررات این قانون از محدودیت مقرر در موارد فوق مستثنی است.

[m] ماده ۶۳ - استخدام کننده یا استخدام کنندگان مشمولین بغایب در وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادها برای هر یک از افراد اول و دوم به کسر نصف حقوق از شش ماه الی یک سال و در صورت تکرار

سه مورد یا بیشتر به انفعال دائم از خدمت توسط دادگاه صالحه محکوم خواهند شد.

[m] ماده ۶۴ - اشتغال به کار مشمولان با برگ معافیت موقت یا دفترچه آماده به خدمت فقط مدت اعتبار آنها بلامانع است.

[m] ماده ۶۵ - کلیه افرادی که از اول مهر ماه سال یک هزار سیصد و پنجاه و نه تا پایان جنگ تحمیلی در خدمت وظیفه عمومی بوده اند و یا خواهند بود از لحاظ استخدام در وزارتخانه ها و موسسات وابسته بر سایر افرادی که در شرایط مشابه هستند حق تقدم دارند.

[m] ماده ۶۶ - آیین نامه اجرایی این قانون جز در مواردی که در مواد این قانون مرجع خاصی برای آن مشخص شده است توسط وزارتخانه های کشور، دفاع و سپاه تهیه و تصویب هیات دولت خواهد رسید.

[m] ماده ۶۷ - کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

[m] تبصره - قانون مربوط به معافیت یک نفر از خانواده شهید از شمول این قانون مستثنی است.

قانون فوق مشتمل بر شصت و هفت ماده و پنجاه و هفت تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و نهم مهر ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۸ / ۸ / ۱۳۶۳ به تایید شورای محترم نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

مصوبه های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۶۴/۰۹/۱۴

.....
قانون اصلاح ماده ۴۵ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۲۹ / ۷ / ۱۳۶۳ مجلس شور
ای اسلامی

[m] ماده واحده - اصلاحات زیر در بندهای الف و ب ماده ۴۵ قانون خدمت وظیفه

عمومی به عمل می آید:

الف - یک نفر از فرزندان یا برادران فرد معلولی که طبق نظر شورای پزشکی بنیاد شهید به تنهایی قادر به اداره امور شخصی خود نباشد و همچنین یک نفر از فرزندان یا برادران مفقودالثر از انجام دوره ضرورت و احتیاط معاف دائم خواهد شد.

ب - یک نفر از فرزندان و یا برادران خانواده اسیر می تواند تا مدت سه سال از معافیت موقت استفاده کرده و چنانچه مدت اسارت از سه سال تجاوز نماید یک نفر مذکور از انجام خدمت دوره ضرورت و احتیاط معاف دائم خواهد شد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه پنجشنبه چهاردهم آذر ماه هزار و سیصد و شصت و چهار تصویب و در تاریخ ۱۴ / ۹ / ۱۳۶۴ به تایید شورای محترم نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

قانون الحاق موادی به قانون خدمت وظیفه عمومی

- [م] ماده ۱ - سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی، ژاندارمری و شهربانی جمهوری اسلامی موظفند مشمولان غایب را پس از گذشت سه ماه از تصویب این قانون شناسایی و دستگیر نموده و به حوزه وظیفه عمومی محل دستگیری تحویل دهند. چنانچه این گونه مشمولان در موعد مقرر حاضر به انجام خدمت نگردیده مجدداً دستگیر و به مراجع قضایی محل تحویل خواهند شد.
- [م] تبصره - نیروهای مذکور در این ماده موظفند سربازان فراری را دستگیر و به مراجع صالحه تحویل دهند.
- [م] ماده ۲ - مجازات مشمولین غایب زمان جنگ که بار دوم دستگیر شوند، علاوه بر مجازات مقرر در ماده ۵۸ خدمت وظیفه عمومی یک تا سه سال حبس تعلیقی خواهد بود و در هر حال موظف به انجام خدمت وظیفه عمومی می باشند.
- [م] ماده ۳ - مدت خدمت دوره ضرورت مشمولین غایب زمان جنگ که خود را پس از سه ماه از تاریخ تصویب این نامه معرفی نمایند، سه ماه غایبینی که دستگیر شوند، شش ماه بیش از سایر مشمولین خواهد بود. بدیهی است مشمولین غایبی که تا سه ماه بعد از تاریخ تصویب این قانون خود را معرفی نمایند، خدمت اضافی نخواهند داشت.
- [م] تبصره - تا زمان تصویب این قانون افرادی که در دوران غیبت از طریق بسیج مدتی را در جبهه گذرانده اند، این مدت از اضافه خدمت آنان کسر خواهد شد.
- [م] ماده ۴ - کسان که به نحوی مشمولین غایب زمان جنگ را در موسسات غیر دولتی از قبیل کارخانه، کارگاه، و بنگاه، مغازه بکار گیرند، توسط نیروهای مذکور در ماده ۱ این قانون شناسایی و به محاکم صالح قضایی معرفی خواهد شد. مجازات این گونه افراد یک تا سه سال حبس خواهد بود.
- [م] تبصره - به پرونده های مواد ۲ و ۴ این قانون خارج از نوبت در مراجع قضایی رسیدگی خواهد شد.
- [م] ماده ۵ - سازمانهای نظامی و انتظامی موظفند ترتیباتی اتخاذ نمایند که کلیه افراد وظیفه در زمان جنگ یا بسیج همگانی حداقل یک سال از خدمت دوره ضرورت را در مناطق عملیاتی انجام دهند. مگر در مواردی که به تشخیص شورای عالی دفاع وجود افرادی در غیر مناطق عملیاتی ضروری باشد.
- [م] ماده ۶ - آیین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت یک ماه برابر ماده ۶۶ قانون وظیفه عمومی تهیه و به مورد اجرا گذارده خواهد شد.
- قانون فوق مشتمل بر ماده ۶ و ماده سه تبصره در روز سه شنبه بیست و ششم فروردین ماه یک هزار و سیصد و شصت و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۳ / ۲ / ۱۳۶۵ به تایید شورای نگهبان رسیده است.
- رییس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۹ و الحاق یک ماده به قانون خدمت وظیفه عمومی م
صوب مهر ماه ۱۳۶۳ مجلس شورای اسلامی

[م] ماده ۱ - تبصره ۲ ماده ۹ قانون خدمت وظیفه عمومی به شرح ذیل اصلاح می گردد:

وزارت آموزش پرورش موظف است با همکاری واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران آموزش‌هایی را که زمینه ساز آمادگی دفاعی است طبق موازین اسلامی در برنامه‌های آموزش مقاطع تحصیلی راهنمایی و دبیرستان پیش بینی نماید. معلمان واجد شرایط در امر آموزش نظامی دانش آموزان اولویت دارند. این آموزش الزامی برای دختران، در زمینه‌های دفاع غیر نظامی خواهد بود. آیین نامه اجرایی این تبصره حداکثر ظرف مدت سه ماه توسط وزارتین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

[م] ماده ۲ - ماده ۹ قانون خدمت وظیفه عمومی به شرح ذیل اصلاح می گردد: دانشجویان دوره چهارساله آموزشی شرکت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و شرکت ملی نفت کش و سازمان بنادر و کشتیرانی به شرط سپردن تعهد و انجام ده سال خدمت در شرکت‌های مذکور پس از طی دوره آموزشی مقدماتی و تخصصی در نیروی دریایی و بر روی عرشه ناوهای نیروی دریایی از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.

[م] ماده ۳ - ماده ذیل به قانون خدمت عمومی الحاق می گردد.
از تاریخ ۱۳ / ۸ / ۱۳۶۲ (تاریخ ابلاغ قانون خدمت وظیفه عمومی) مشمولان مذکور در قانون تربیت تکنسین بهداشت و مبارزه با بیماریها مصوب ۱۸ / ۵ / ۱۳۶۲ و مشمولان قانون تربیت بهداشت کاران دهان و دندان مصوب ۲۳ / ۱ / ۱۳۶۰ پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و در صورت عدم نیاز نیروهای مسلح به تخصص مربوط آنان چنانچه تعهد پنج سال خدمت خود را در روستاها و مناطق عشایری انجام داده یا بدهند از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود.
قانون فوق مشتمل بر سه ماده در جلسه روز یکشنبه سوم آبان ماه یک هزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۴ / ۸ / ۱۳۶۶ به تایید شورای نگهبان رسیده است.
رییس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

قانون الحاق ماده ای به قانون خدمت وظیفه عمومی

[م] ماده واحده - بسیجیان، جهادگران و سایر افراد که در اسارت و یا گروگان دشمن باشند و یا به اسارت و گروگان گرفته شوند، با تایید حفاظت اطلاعات سپاه و ارتش حسب مورد مدت اسارت و یا گروگان بودن آنان در حکم خدمت وظیفه عمومی (اعم از ضرورت، احتیاط و ذخیره) محسوب می گردد.

[tm] تبصره ۱ - برای افراد مذکور در ماده واحده که مدت اسارت و یا گروگان آنان دو سال باشد، کارت معافیت دائم از انجام دوره ضرورت صادر و اگر بیش از دو سال در اسارت یا گروگان باشند، این مدت از دوره های احتیاط و ذخیره خدمت وظیفه عمومی آنان کسر خواهد شد.

[tm] تبصره ۲ - افراد موضوع ماده واحده که مدت اسارت و یا گروگان بودن آنان کمتر از دو سال بوده و فاقد شرایط معافیت باشند، مابقی خدمت خود را در صورتی که کمتر از یک سال باشد در نزدیکترین واحد نظامی انتظامی محل سکونت می گذرانند و در غیر این صورت نسبت به مابقی خدمت همانند سایر مشمولین با آنان رفتار خواهد شد.

[tm] تبصره ۳ - آیین نامه اجرایی این قانون توسط وزارتخانه های دفاع، سپاه و کشور ظرف سه ماه تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه روز یکشنبه اول آذر ماه یک هزار و سیصد و شصت و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۹/۹/۱۳۶۶ به تایید شورای نگهبان رسیده است.
رییس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

مصوبه های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۶۸/۰۹/۰۸

قانون اصلاح ماده ۶۰ و الحاق دو تبصره به آن و اصلاح ماده ۶۱ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۱۳۶۳ و الحاق یک تبصره به آن

[m] ماده واحده - مواد ۶۰ و ۶۱ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب مهر ماه سال ۱۳۶۳ به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۶۰ - کسانی که با ارتکاب اعمالی چون جعل شناسنامه، مهر، امضا، کارت پایان خدمت، کارت معافیت، استفاده از شناسنامه دیگران، اعمال نفوذ، شهادت کذب، گواهی خلاف واقع، مکثوم داشتن حقیقت، اخذ رشوه یا فریب دادن مشمول موجب معافیت خود یا دیگران را از خدمت وظیفه عمومی فراهم سازند، به اتهام آنان در دادگاه صالحه رسیدگی شده و با رعایت شرایط و امکانات خاخی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تادیب از عطف و توبیخ و تهدید به حبس تعزیری از یک سال تا پنج سال محکوم می شوند.

تبصره ۱ - چنانچه تقلب یا جعل و یا اخذ رشوه تأثیری در وضعیت مشمول نداشته باشد، مرتکبین با رعایت شرایط و امکانات خاخی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تادیب از عطف و توبیخ و تهدید به انفصال از یک سال تا ده سال از خدمات دولتی و ضبط رشوه به عنوان جریمه و شش ماه تا سه سال حبس محکوم خواهند شد.

تبصره ۲ - اموالی که رشوه داده شده، به عنوان جریمه ضبط می گردد و هرگاه ثابت شود که راشی برای حفظ حقوق حقه خود ناچار از دادن رشوه بوده، وجه یا مالی که به رشوه داده شده به او مسترد می گردد.

ماده ۶۱ - پرسنل اداره وظیفه عمومی و نیروهای نظامی و انتظامی و نهادها و ارگانها و موسسات دولتی وابسته به دولت و نمایندگان شوراها و انجمنهای اسلامی در صورت ارتکاب جرایم مذکور در ماده ۶۰ علاوه بر انفصال دائم از خدمات دولتی با رعایت شرایط و امکانات خاخی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تادیب از عطف و توبیخ و تهدید به حبس تعزیری از ۳ سال تا ۷ سال محکوم خواهند شد.

تبصره - هر گاه به موجب قوانین جاری اعمال ارتكابی مذکور در دو ماده ۶۰ و ۶۱ عناوین دیگری داشته باشد، در این صورت به کیفر آن همان عناوین محکوم می شوند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحد در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هشتم آذر ماه یک هزار و سیصد و شصت و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۵ / ۹ / ۱۳۶۸ به تایید شورای نگهبان رسیده است .
رییس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی

مصوبه‌های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۷۰/۰۸/۲۸

تفسیر قانونی مواد ۳۱ و ۳۲ قانون خدمت وظیفه عمومی

موضوع استفسار

آیا بر اساس مواد ۳۱ و ۳۲ قانون خدمت وظیفه عمومی، دانشجویان دانشگاه پیام نور مشمول معافیت تحصیلی از خدمت وظیفه عمومی می شوند یا نه ؟
نظریه مجلس

[م] ماده واحد - با توجه به اطلاق کلمه دانشجویان در مواد ۳۱ و ۳۲ و همچنین عبارت دانشگاهها و موسسات آموزش عالی در ماده ۳۱ معافیت تحصیلی موضوع این قانون شامل کلیه دانشجویانی است که در هر یک از دانشگاههای کشور از جمله دانشگاه پیام نور مشغول تحصیل می باشند، البته رعایت زمان متناسب با تعداد واحدهای درسی هر مقطع دانشگاهی بر حسب نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای کلیه دانشگاهها الزامی است .
تفسیر قانونی فوق مشتمل بر ماده واحد در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و هشتم آبان ماه یک هزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۶ / ۹ / ۱۳۷۰ به تایید شورای نگهبان رسیده است .
رییس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی

مصوبه‌های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۷۳/۰۸/۰۸

قانون اصلاح تبصره ۱ ماده ۳۴ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳

[م] ماده واحد - تبصره ۱ ماده ۳۴ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳ به شرح زیر اصلاح می گردد:

تبصره ۱ - مشمولانی که با داشتن معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل می کنند پس از ترک تحصیل و یا فراغ از تحصیل موظفند حداکثر ظرف یک سال خود را به سازمان وظیفه عمومی مربوطه در داخل کشور معرفی نمایند. مهلت مذکور برای آن دسته از فارغ التحصیلان خارج از کشور که به عنوان عضو هیات علمی جذب دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی و تحقیقاتی می گردند به دو سال افزایش می یابد.

قانون الحاق یک تبصره به ماده (۳۱) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳

[m] ماده واحده - یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره (۳) به ماده (۳۱) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳ و اصلاحیه آن مصوب ۱۸/۳/۱۳۷۶ الحاق می‌گردد:

تبصره ۳ - مشمولان فارغ التحصیل دیپلم نظام قدیم و جدید که با داشتن برگ آماده به خدمت یا برگ معافیت موقت از خدمت دوره ضرورت در آزمون پیش دانشگاهی یا یکی از دانشگاهها و موسسات آموزش عالی داخل کشور قبول می‌شوند، تا زمانی که به تحصیل اشتغال دارند می‌توانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند. پذیرفته شدگانی که در حال انجام خدمت وظیفه دوره ضرورت می‌باشند در زمان ضلح در صورت ثبت نام و اشتغال به تحصیل فوراً ترخیص خواهند شد. استفاده از معافیت تحصیلی و امکان ترخیص در تمامی موارد فوق منوط به عدم غیبت غیرموجه است و این حق فقط یکبار اعطا خواهد شد.

تاریخ تصویب ۱۳۷۷/۲/۳۰

تاریخ تأیید شورای نگهبان ۲۰/۳/۱۳۷۷

قانون الحاق دو تبصره به ماده (۳۱) قانون خدمت وظیفه عمومی

[m] ماده واحده - دو تبصره بد شرح زیر به عنوان تبصره های (۱) و (۲) به ماده (۳۱) قانون خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۳ - الحاق می‌شود.
تبصره ۱ - به آن دسته از دانش آموزان فارغ التحصیل داخل یا خارج که برابر ضوابط وزارت آموزش و پرورش دیپلم شناخته شوند و برای تحصیل در موسسات آموزش عالی داخل یا خارج کشور ملزم به طی دوره پیش دانشگاهی نباشند معافیت تحصیلی تعلق می‌گیرد.

تبصره ۲ - مشمولان فارغ التحصیل دیپلم نظام جدید خرداد یا شهریور ماه هر سال در مهرماه همان سال یا در زمان شروع دومین دوره پیش دانشگاهی پس از اخذ دیپلم و مشمولان فارغ التحصیل دی ماه، در مهرماه سال بعد یا در زمان شروع دومین دوره پیش دانشگاهی پس از اخذ دیپلم، می‌توانند در دوره پیش دانشگاهی مشغول به تحصیل شوند.

فواصل زمانی ایجاد شده تا زمان اتمام دوره پیش دانشگاهی جزو ایام تحصیل محسوب شده و مشمول معافیت تحصیلی می‌شود. حکم این قانون تا تصویب قانون نظام جدید آموزشی معتبر خواهد بود.

تاریخ تصویب ۱۳۷۶/۳/۱۸

تاریخ تأیید شورای نگهبان ۲۸/۳/۱۳۷۶

مصوبه‌های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۷۹/۰۳/۰۱

قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴۴) قانون خدمت وظیفه عمومی

[م] ماده واحده - یک تبصره به شرح زیر به عنوان تبصره (۳) به ماده (۴۴) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۴۳ الحاق می‌گردد:
تبصره ۳ - استفاده از معافیت های فوق مانع برخورداری مشمولان این قانون از مزایای مقرر در قانون معافیت یک نفر از فرزندان خانواده های شهدا، معلولین، اسرا و مفقودالانرا از خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۶/۹/۲۴ مجلس شورای اسلامی نمی‌گردد.
تاریخ تصویب ۱/۳/۱۳۷۹
تاریخ تایید شورای نگهبان ۴/۳/۱۳۷۹

مصوبه‌های مجلس شورای اسلامی - ۱۳۷۹/۰۳/۰۱

قانون اصلاح تبصره (۱) ماده (۴۴) قانون وظیفه عمومی

[م] ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون تبصره (۱) ماده (۴۴) قانون وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:
تبصره ۱ - مشمولان بندهای (الف)، (ب) و (ج) از انجام خدمت دوره ضرورت معاف هستند و کارت معافیت از خدمت آنان در همان سال رسیدگی به وضعیت نظام وظیفه آنها صادر می‌گردد.
تاریخ تصویب ۱/۳/۱۳۷۹
تاریخ تایید شورای نگهبان ۱۱/۳/۱۳۷۹

قانون نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی

[م] ماده واحده - مشمولانی که در شورای پزشکی شهرستان مربوطه با معاینه بالینی معاف از خدمت تشخیص داده نشده و با تشخیص این شورا یا اعتراض مشمول یا رییس حوزه نظام وظیفه مربوطه نیاز به معاینه تخصصی دارند رییس حوزه مربوطه موظف است آنان را به نزدیکترین مرکز مجهز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا بیمارستانهای نیروهای مسلح معرفی نماید تا مورد معاینه قرار گرفته و نتیجه معاینه تخصصی جهت تصمیم‌گیری به شورای پزشکی شهرستان مربوطه ارسال می‌گردد.

[م] تبصره ۱ - شورای پزشکی مزبور در این ماده واحده از سوی شبکه بهداشتی هر شهرستان و با تأیید سپاه و ژاندارمری سه نفر پزشک را به فرمانداری آن شهرستان معرفی تا پس از تأیید فرماندار، پزشکان مذکور در شورای پزشکی حوزه وظیفه عمومی شهرستان انجام وظیفه نمایند.

[م] تبصره ۲ - مشمولانی که نیاز به معاینه تخصصی داشته باشند، قبلاً باید هزینه‌های پیش‌بینی شده را به حساب دولت پرداخت نموده و پس از معاینه طبق این قانون با آنان رفتار می‌شود. افرادی که به تأیید کمیته امداد محل فاقد تمکن مالی باشند از پرداخت وجه مزبور معاف اند.

[م] تبصره ۳ - مراکز مجهز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا نیروهای مسلح ذکر شده در این قانون موظف هستند به وضع مشمولین معرفی شده حوزه مربوطه خارج از نوبت رسیدگی نموده و آنان را حداکثر ظرف مدت یک ماه مورد معاینات تخصصی قرار دهند.

[م] تبصره ۴ - چنانچه مشمولانی که برای معاینات تخصصی به مراکز مجهز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا بیمارستانهای نیروهای مسلح معرفی می‌شوند ظرف مدت یک ماه به این مراکز مراجعه نکنند به خدمت اعزام خواهند شد.

[م] تبصره ۵ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارتخانه‌های کشور، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ پنجم مهر ماه یک هزار و سیصد و شصت و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳ / ۷ / ۱۳۶۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.
رییس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی

قانون اصلاح قانون نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۸

قانون اصلاح قانون نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۸

ماده واحده - تبصره ۲ ماده واحده قانون نحوه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی - مصوب ۱۳۶۸ به شرح زیر اصلاح می شود:

تبصره ۲ - مشمولانی که نیاز به معاینه تخصصی داشته باشند، قبلاً باید هزینه های پیش بینی شده را به حساب دولت پرداخت نموده و پس از معاینه طبق این قانون با آنان رفتار می شود. مددجویان مشمول تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و افرادی که به تایید کمیته امداد امام محل فاقد تمکن مالی هستند از پرداخت وجه مزبور معاف می باشند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز سه شنبه سوم خرداد ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۱ / ۳ / ۱۳۷۲ به تایید شورای نگهبان رسیده است .

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی اکبر ناطق نوری

شماره قوانین

شماره دفتر کل: ۲۱۱۲
تاریخ تنظیم: ۸۴/۲/۱۵
شماره برگ: ۶
اقدام کننده: سیدان

ورود به اداره قوانین شورای تکمیلان

تاریخ ثبت: ۱۳ / ۱ / ۱
شماره ثبت:
شماره دفتر کل:

شماره شناسه: ۲
دایره چاپ و تکثیر
صفحه: